

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

**Хрысціянам Беларусі,
якія святкуюць
Ражджаство Хрыстовае
25 снежня**

Дарагія суайчыннікі!

Ад усяго сэрца віншую вас з Ражджаством Хрыстовым. Гэтае вялікае свята асвятчае жыццё мільёнаў людзей нягаснучым святлом веры, надзеі і любові. У наш няпросты і прагматычны час Ражджаство раскрывае душы насустрач вечным каштоўнасцям дабра і міласэрнасці, натхняе на маральнае самаўдасканаленне і самаадданае служэнне бліжняму.

Няхай цяперашнія ўрачыстыя і радасныя дні, якія пераліваюцца яркімі агнямі, стануць для вас сімвалам шчасця і дабрабыту ў надыходзячым годзе, нададуць упэўненасці ў будучым, падораць цяпло сустрэч і сяброўскіх зносін. Няхай сыдуць у мінулае праблемы і крыўды, а ў вашых дамах і сем'ях запануюць згода і дастатак. Няхай у кожнага прымножацца сілы і натхненне для стваральнай працы на карысць нашай цудоўнай Беларусі. Жадаю вам моцнага здароўя, удачы ва ўсіх справах і выдатнага настрою. Вяслага Ражджаства, дарагія сябры!

**Прэзідэнт
Рэспублікі Беларусь
Аляксандр ЛУКАШЭНКА**

25 снежня 2009 года

ЭКСПРЭС ЗДЗЯЙСНЕННЯЎ ІМЧЫЦЬ У 2010-Ы...

**Мінае плённы, багаты на падзеі 2009-ы...
Яго здабыткі стануць моцным апірышчам
для будучых здзяйсненняў у 2010-м, што
набліжаецца, бы імклівы экспрэс.
З надыходам Новага года і Калядамі,
шаноўныя сябры!**

с. 2 —15

Фота Юрыя ІВАНОВА

I. Стратэгічныя арыенцыры функцыянавання і развіцця культуры Рэспублікі Беларусь

У адпаведнасці з асноўнымі палажэннямі Закона Рэспублікі Беларусь ад 4 чэрвеня 1991 г. “Аб культуры ў Рэспубліцы Беларусь”, Нацыянальнай стратэгіі ўстойлівага сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на перыяд да 2020 г., адобранай Прэзідыумам Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь (пракакол ад 23.03.2004 № 12) і Нацыяналь-

бальных культурных працэсаў” (п. 3.7. Нацыянальнай стратэгіі). У адпаведнасці з п. 3 артыкула 10 Закона Рэспублікі Беларусь “Аб культуры ў Рэспубліцы Беларусь” прыярытэтамі дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры з’яўляюцца захаванне, развіццё і распаўсюджванне беларускай нацыянальнай культуры і мовы, стварэнне, распаўсюджванне і папулярнавацтва твораў мастацкай літаратуры і мастацтва для дзяцей і моладзі, стварэнне ўмоў для эстэтычнага выхавання, мастацкай і культуралагічнай адукацыі дзяцей і моладзі, папулярнавацтва класічных твораў мастацкай літаратуры і мастацтва, іншых эстэтычных і мараль-

ных культурных працэсаў” (п. 3.7. Нацыянальнай стратэгіі). У адпаведнасці з п. 3 артыкула 10 Закона Рэспублікі Беларусь “Аб культуры ў Рэспубліцы Беларусь” прыярытэтамі дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры з’яўляюцца захаванне, развіццё і распаўсюджванне беларускай нацыянальнай культуры і мовы, стварэнне, распаўсюджванне і папулярнавацтва твораў мастацкай літаратуры і мастацтва для дзяцей і моладзі, стварэнне ўмоў для эстэтычнага выхавання, мастацкай і культуралагічнай адукацыі дзяцей і моладзі, папулярнавацтва класічных твораў мастацкай літаратуры і мастацтва, іншых эстэтычных і мараль-

Больш як 280 тысяч грамадзян нашай краіны займаюцца народнай творчасцю ва ўстановах культуры.

Дзяржава актыўна падтрымлівае прафесійнае мастацтва, садзейнічае пошуку і станаўленню маладых талентаў.

Практычна кожны другі грамадзянін Беларусі з’яўляецца карыстальнікам публічнай бібліятэкі. За мінулыя пяцігодкі адкрыта 22 новыя публічныя бібліятэкі. Пачалі функцыянаваць 937 бібліятэк аграгарадкаў, якія з’яўляюцца якасна новымі сацыяльна-культурнымі ўстановамі на сяле.

Назіраецца ўстойлівая дынаміка росту колькасці музеяў (2005 г. —

(які ўключае каля 5 тысяч аб’ектаў), стварэнне Банка звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь; завяршэнне рэканструкцыі і адкрыццё Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь; адкрыццё шматзальнага кінатэатра “Беларусь”; падрыхтоўку да ўводу ў эксплуатацыю першага пусковага комплексу першай чаргі будаўніцтва помніка архітэктуры XVI — XX стагоддзяў замкавага комплексу ў г.п. Мір; падрыхтоўку да ўводу ў эксплуатацыю першага этапу другога пусковага комплексу будаўніцтва палацава-паркавага ансамбля XVI — XVIII стагоддзяў

клімат, развіццё міжнароднага турызму, міграцыйныя працэсы і інш.

Сфера культуры недастаткова адаптавана да рэальнай функцыянавання ва ўмовах станаўлення рынкавай эканомікі ў краіне, адчувае істотныя фінансавыя цяжкасці. У адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь “Аб культуры ў Рэспубліцы Беларусь” устаноўлена, што, пачынаючы з 2009 г., аб’ём бюджэтнага фінансавання на ўтрыманне і развіццё галіны культуры і мастацтва павінен устанавівацца да 1.0% ад УВП. Фактычныя расходы на культуру ў 2008 г. (з улікам сродкаў на капітальнае будаўніцтва) склалі 0,83% ад

КАНЦЭПЦЫЯ ДЗЯРЖАЎНАЙ ПРАГРАМЫ “КУЛЬТУРА БЕЛАРУСІ (2011 — 2015 гг.)”

Праект

най камісіяй па ўстойлівым развіцці Рэспублікі Беларусь (пракакол ад 06.05.2004 г. № 11/15ПР) (далей — Нацыянальная стратэгія), культура вызначаецца як “нацыянальны рэсурс, які ўяўляе з сабе сукупнасць матэрыяльных і духоўных каштоўнасцей, уключаючы нацыянальную мову, гісторыка-культурную спадчыну, традыцыі, фальклор, народныя промыслы і рамёствы, прафесійнае і самадзейнае мастацтва, культуралагічную і мастацкую адукацыю, установы і кадры культуры, міжнацыянальныя і міждзяржаўныя культурныя сувязі, матэрыяльнае фінансаванне “абеспячэнне” (п. 3.7. Нацыянальнай стратэгіі).

Згодна з Асноўнымі накірункамі сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2006 — 2015 гады, зацверджанымі Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь 4 лістапада 2006 г. № 1475 (далей — Асноўныя накірункі), галоўнай мэтай другога пяцігоддзя (2011 — 2015 гг.) з’яўляецца забеспячэнне ўстойлівага эканамічнага развіцця краіны і на гэтай аснове павышэнне ўзроўню дабрабыту народа з набліжэннем яго да ўзроўню эканамічна развітых еўрапейскіх дзяржаў. У сувязі з гэтым сярэд асноўных задач другога пяцігоддзя — далейшае ўдасканаленне структуры эканомікі за кошт паскоранага развіцця галін сацыяльна-культурнага комплексу, а сярэд асноўных прынцыпаў сацыяльнай палітыкі на прагназуемы перыяд — прыярытэтам развіццё культуры як адной з галін, якія фарміруюць чалавечы капітал і ўдасканальваюць яго якасць. Асноўнай мэтай развіцця культуры з’яўляюцца павышэнне яе ролі ў сацыяльна-эканамічным развіцці краіны, фарміраванне высокай духоўнасці чалавека ў адпаведнасці з гістарычнымі, сацыяльнымі і культурнымі каштоўнасцямі беларускага народа і сусветнай цывілізацыі (п. 9.4.4. Асноўных накірункаў).

Дзяржаўная палітыка ў сферы культуры “накіравана на захаванне самабытнасці культуры беларускага народа і нацыянальных традыцый; адраджэнне і захаванне патэнцыялу культурнай спадчыны і яго развіццё; забеспячэнне даступнасці культурных каштоўнасцей шырокім слоям насельніцтва; ахову духоўных, інтэлектуальных і культурных каштоўнасцей; інтэграцыю ў сістэму сусветнай культуры на правах раўнапраўнага ўдзельніка гла-

ных каштоўнасцей айчыннай і сусветнай культуры, забеспячэнне функцыянавання і развіцця культуры ў сельскай мясцовасці.

II. Сучасны стан галіны культуры

У цяперашні час дзяржаўная палітыка ў галіне культуры ажыццяўляецца на аснове міжнародных прынцыпаў, закладзеных у канвенцыях UNESCO — Гаагскай канвенцыі аб ахове культурных каштоўнасцей у выпадку ўзброенага канфлікту (1954 г.), аб ахове сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны (1972 г.), аб ахове нематэрыяльнай культурнай спадчыны (2003 г.), аб ахове і заахочванні разнастайнасці форм культурнага самавыяўлення (2005 г.); мэт і задач Праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2006 — 2010 гг., Комплекснай праграмы развіцця сферы паслуг у Рэспубліцы Беларусь на 2006 — 2010 гг., Дзяржаўнай праграмы “Памяць Беларусі”, галіновай праграмы “Захаванне і развіццё культуры Рэспублікі Беларусь на перыяд 2006 — 2010 гг.”, Праграмы па выкананні заданняў, вызначаных Дзяржаўнай праграмай адраджэння і развіцця сяла на 2005 — 2010 гг., Праграмы развіцця музейнай справы Рэспублікі Беларусь на 2005 — 2010 гг., Праграмы рэканструкцыі і тэхнічнага пераабсталявання дзяржаўных тэатраў Рэспублікі Беларусь на 2004 — 2010 гг.

Дзякуючы падтрымцы дзяржавы ўдалося захаваць і развіць асноўныя дасягненні ў сферы культуры. Сёння ў краіне функцыянуе разгалінаваная сетка ўстановаў культуры, якая ў значнай ступені забяспечвае даступнасць культурных даброт для беларускіх грамадзян. У сістэме Міністэрства культуры налічваецца больш за 9 тысяч устаноў культуры і мастацтва, у тым ліку 3925 бібліятэк, 3566 устаноў клубнага тыпу (у іх працуе звыш 25 000 клубных фарміраванняў, з іх дзіцячых і юнацкіх — больш за 13 000, 52 калектывы маюць званне “заслужаны”, каля 1500 — найменні “народны” і “ўзорны”).

У краіне дзейнічаюць 147 музеяў, 28 тэатраў, 137 кінатэатраў, і 2288 кінавідэаўстановак, 18 канцэртных арганізацый, 3 вышэйшыя і 21 сярэдняя спецыяльная навучальная ўстанова, 523 дзіцячыя школы мастацтваў і 77 філіялаў.

137, 2008 г. — 145, 2009 г. — 147). Музейная сетка прадстаўлена практычна ўсімі вядомымі профілямі музейных устаноў: краязнаўчымі — 52%, гістарычнымі і этнаграфічнымі — 23%, літаратурнымі — 10%, мастацкімі — 13%, музеямі-запаведнікамі — 2%. Музейны фонд Рэспублікі Беларусь уключае звыш 2,8 млн. музейных прадметаў. З кожным годам павялічваецца музейная аўдыторыя: 2000 г. — 2,9 млн., 2009 г. — 4 млн. наведвальнікаў.

Дзякуючы дзяржаўнай падтрымцы ў рэспубліцы ўдалося захаваць матэрыяльна-тэхнічную, тэхналагічную і кадравую базу кінематографіі, сістэмаўтваральных з’яўнаў якой з’яўляюцца рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм”, рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Беларускі відэацэнтр” і ўся сістэма кінавідэапракату. За апошнія гады расце колькасць створаных кінастудый паўнаметражных мастацкіх фільмаў: у 2007 г. — 8 адзінак, у 2008 г. — 10, у 2009 г. — 12. Штогод здымаецца па пяць мультыплікацыйных стужак. Таксама за гэты перыяд фільмавытворчымі арганізацыямі створана 217 хранікальна-дакументальных карцін.

Праводзіцца работа па комплекснай інфарматызацыі галіны. У сённяшні час ва ўстановах сферы культуры ўсталявана больш за 10 тысяч камп’ютэраў. Імі аснашчаны ўсе вышэйшыя і сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы культуры і мастацтва, канцэртныя арганізацыі, цырк, пераважная большасць тэатраў і музеяў, палова дзіцячых школ мастацтваў і траціна бібліятэк. Больш як тысяча устаноў галіны мае пастаянны выхад у Інтэрнет, каля 250 маюць сайты. Распацоўваюцца і ўкараняюцца сродкі інфарматызацыі ў тэхналагічнай, арганізацыйна-эканамічнай і сацыяльна-эканамічнай сферах дзейнасці. Сур’ёзным дасягненнем у інфарматызацыі галіны стала стварэнне галіновага інтэграванага банка даных устаноў культуры і ўкараненне яго ў Міністэрстве культуры і рэгіёнах.

У асноўным сфарміравана нарматыўная база, якая рэгулюе дзейнасць у сферы культуры.

Сярэд апошніх дасягненняў у галіне культуры неабходна адзначыць фарміраванне і публікацыю Дзяржаўнага спіса гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь

у г. Нясвіжы; распрацоўка і зацвярджэнне схемы фестывальнага руху ў Рэспубліцы Беларусь; стварэнне 187 клубных устаноў новага тыпу і інш.

Разам з тым, адзначаючы важкія поспехі ў галіне культуры ў нашай краіне, варта прызнаць, што ўзровень яе развіцця пакуль не адпавядае патрабаванням, якія дыктуюцца нарастаючай міжнароднай канкурэнцыяй у эканамічнай, сацыяльна-палітычнай і духоўнай сферах.

Як неаднаразова адзначаў Кіраўнік дзяржавы, не можа існаваць моцнай квітнеючай дзяржавы без развітой сферы культуры. За гады незалежнасці Рэспубліка Беларусь дабілася ўражальных поспехаў у пабудове моцнай дзяржавы, эфектыўнай нацыянальнай эканомікі. У той жа час, як канстатуецца ў Нацыянальнай стратэгіі ўстойлівага сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на перыяд да 2020 г. (п. 3.7.), “у сферы грамадскага і дзелавага жыцця культура яшчэ не разглядаецца як істотная парадыгма развіцця. У грамадстве марудна ўсведамляецца, што маральна-духоўны імператывы, таксама як экалагічныя і эканамічныя, з’яўляюцца вырашальнымі пры пераходзе да ўстойлівага развіцця. Таму рэальнае стаўленне грамадства да культуры выражаецца ў недастатковым выдаткаванні фінансавых сродкаў на яе развіццё. Абмежаванасць фінансавых сродкаў ускладняе выкананне мерапрыемстваў па захаванні і якасным нарошчванні сеткі ўстановаў культуры, умацаванні і абнаўленні яе матэрыяльна-тэхнічнай базы, забеспячэнні даступнасці і разнастайнасці паслуг устаноў культуры для ўсяго насельніцтва”.

Патэнцыял беларускай культуры недастаткова выкарыстоўваецца для фарміравання і ўмацавання становага міжнароднага іміджа Рэспублікі Беларусь. Культурны складнік у іміджавых камунікацыях дзяржавы ўтрымлівае ў сабе найбольшы рэсурс эфектыўнага пазіцыянавання краіны на замежныя аўдыторыі. Пазітыўная рэпутацыя Беларусі ў свеце як краіны з высокім духоўна-маральным патэнцыялам грамадства, высокім узроўнем развіцця ўсіх форм самабытнай традыцыйнай і сучаснай культуры будзе садзейнічаць станаўленню аўтарытэту дзяржавы і даверу да яе як да надзейнага партнёра і ў іншых сферах жыцця, такіх, як палітыка, эканоміка, права і г.д., станоўча паўплывае на інвестыцыйны

ВВП. На 2009 г. бюджэтныя асігнаванні прадугледжаны на ўзроўні 0,62% ад плануемага УВП. У 2010 г., зыходзячы з прагнозных даных па УВП і папярэдніх даных па расходах на культуру, удзельная вага складзе каля 0,5% ад УВП. Работнікі галіны культуры па ўзроўні зароботнай платы знаходзяцца на адным з апошніх месцаў. Паводле даных Нацыянальнага статыстычнага камітэта, сярэдняя зароботная плата работнікаў культуры і мастацтва за 2008 г. склала 656,1 тыс. рублёў (74% да сярэдняй зароботнай платы па рэспубліцы). Сярэдняя зароботная плата работнікаў культуры ў адносінах да сярэдне-рэспубліканскага ўзроўню знізілася з 73,6% у студзені — кастрычніку 2008 г. да 73,2 у студзені — кастрычніку 2009 г.

Адрознай асаблівасцю сённяшняга дня стала камерцыялізацыя ўстановаў культуры. Большасць з іх актыўна шукаюць дадатковыя крыніцы фінансавання, найперш — за кошт развіцця платных паслуг. Укараненне рынкавых механізмаў у дзейнасць устаноў культуры патрабуе навукова-абгрунтаванага планавання з улікам рэальных матэрыяльна-тэхнічных фінансавых і кадравых магчымасцей устаноў культуры.

У сувязі з вышэйпералічаным настала неабходнасць распрацоўкі і прыняцця Дзяржаўнай праграмы развіцця культуры і мастацтва на 2011 — 2015 гады (далей — Праграма), рэалізацыя якой дазволіць вырашыць найбольш актуальныя праблемы культурнага развіцця Рэспублікі Беларусь.

III. Мэты, задачы, паказчыкі і тэрміны рэалізацыі Праграмы

Згодна з Нацыянальнай стратэгіяй ўстойлівага сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на перыяд да 2020 г. стратэгічнай мэтай дзяржаўнай палітыкі ў галіне культуры з’яўляецца развіццё і эфектыўнае выкарыстанне культурнага патэнцыялу краіны, забеспячэнне пераемнасці развіцця беларускай культуры поруч з падтрымкай культурных інавацыяў. У сувязі з гэтым на этапе 2011 — 2020 гг. у галіне культуры запланавана правесці структурныя пераўтварэнні арганізацыйна-гаспадарчага механізма галіны; распрацаваць эфектыўны механізм фінансавання культуры, новыя формы яе эканамі-

мічнай падтрымкі; прадоўжыць работу па стварэнні цывілізаванага рынку паслуг; актыўна ўключыцца ў сусветныя працэсы развіцця культуры (п. 4.1.4. Нацыянальнай стратэгі).

У адпаведнасці з Асноўнымі накірункамі сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2006—2015 гады ў галіне культуры ў 2011—2015 гадах запланавана ажыццявіць меры па далейшым удасканалванні арганізацыйнай структуры ўстаноў культуры і механізма іх фінансавання, аптымізацыі сеткі ўстаноў культуры ў сельскай мясцовасці, забеспячэнні пераёмнасці развіцця беларускай культуры і мэтанакіраванай падтрымкі інавацый, узаемазвязі агульнай культуры насельніцтва з высокай палітычнай, прававой і эканамічнай яго свядомацю, уключэнне беларускай культуры ў сусветныя інтэграцыйныя працэсы (п. 9.4.4. Асноўныя накірункі).

Галоўная мэта Праграмы — забяспечыць павышэнне сацыяльнай і эканамічнай эфектыўнасці функцыянавання галіны культуры.

Прыярытэтнымі мэтамі развіцця сферы культуры на перыяд выканання Праграмы з'яўляюцца:

захаваць і развіць спадчыны беларускага народа;

фарміраваць адзіную культурна-інфармацыйную прастору;

стварэнне перадумоў, умоў і дзяржаўных гарантый для духоўнага ўдасканалвання беларускага народа ў адпаведнасці з агульначалавечымі каштоўнасцямі і традыцыйнымі каштоўнасцямі народаў Беларусі;

інтэграцыя беларускай культуры ў сусветны культурны працэс;

фарміраванне і ўмацаванне пазітыўнага культурнага іміджа Беларусі ўнутры краіны і за мяжой;

адаптацыя сферы культуры да функцыянавання ва ўмовах рынкавай эканомікі.

Асноўнымі задачамі Праграмы з'яўляюцца:

стварэнне спрыяльных умоў для захавання і развіцця матэрыяльнай і нематэрыяльнай культурнай спадчыны.

Рэалізуецца праз:

— кааперацыю намаганняў рэспубліканскіх і мясцовых дзяржаўных органаў і арганізацый усіх форм уласнасці і падпарадкаванасці ў стварэнні матэрыяльна-тэхнічных, фінансавых і іншых умоў для аховы матэрыяльнай і нематэрыяльнай культурнай спадчыны народаў Беларусі;

— захаванне і падтрымку жыццядзейнасці рэгіянальных і лакальных культур;

— забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;

— інтэграцыю культурнай спадчыны Беларусі ў міжнародную культурную прастору, унясенне ў спісы UNESCO найбольш рэпрэзентатывных элементаў спадчыны.

■ **Забеспячэнне максімальнай даступнасці культурных даброт і адукацыі ў сферы культуры і мастацтва.**

Рэалізуецца праз:

— кааперацыю намаганняў рэспубліканскіх і мясцовых дзяржаўных органаў і арганізацый усіх форм уласнасці і падпарадкаванасці ў стварэнні матэрыяльна-тэхнічных, фінансавых і іншых умоў для аховы матэрыяльнай і нематэрыяльнай культурнай спадчыны народаў Беларусі;

— захаванне і падтрымку жыццядзейнасці рэгіянальных і лакальных культур;

— забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;

— інтэграцыю культурнай спадчыны Беларусі ў міжнародную культурную прастору, унясенне ў спісы UNESCO найбольш рэпрэзентатывных элементаў спадчыны.

■ **Забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;**

— захаванне і падтрымку жыццядзейнасці рэгіянальных і лакальных культур;

— забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;

— інтэграцыю культурнай спадчыны Беларусі ў міжнародную культурную прастору, унясенне ў спісы UNESCO найбольш рэпрэзентатывных элементаў спадчыны.

■ **Забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;**

— захаванне і падтрымку жыццядзейнасці рэгіянальных і лакальных культур;

— забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;

— інтэграцыю культурнай спадчыны Беларусі ў міжнародную культурную прастору, унясенне ў спісы UNESCO найбольш рэпрэзентатывных элементаў спадчыны.

■ **Забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;**

— захаванне і падтрымку жыццядзейнасці рэгіянальных і лакальных культур;

— забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;

— інтэграцыю культурнай спадчыны Беларусі ў міжнародную культурную прастору, унясенне ў спісы UNESCO найбольш рэпрэзентатывных элементаў спадчыны.

■ **Забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;**

— захаванне і падтрымку жыццядзейнасці рэгіянальных і лакальных культур;

— забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;

— інтэграцыю культурнай спадчыны Беларусі ў міжнародную культурную прастору, унясенне ў спісы UNESCO найбольш рэпрэзентатывных элементаў спадчыны.

■ **Забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;**

— захаванне і падтрымку жыццядзейнасці рэгіянальных і лакальных культур;

— забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;

— інтэграцыю культурнай спадчыны Беларусі ў міжнародную культурную прастору, унясенне ў спісы UNESCO найбольш рэпрэзентатывных элементаў спадчыны.

■ **Забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;**

— захаванне і падтрымку жыццядзейнасці рэгіянальных і лакальных культур;

— забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;

— інтэграцыю культурнай спадчыны Беларусі ў міжнародную культурную прастору, унясенне ў спісы UNESCO найбольш рэпрэзентатывных элементаў спадчыны.

■ **Забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;**

— захаванне і падтрымку жыццядзейнасці рэгіянальных і лакальных культур;

— забеспячэнне пераёмнасці і трансляцыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ад пакалення да пакалення;

— інтэграцыю культурнай спадчыны Беларусі ў міжнародную культурную прастору, унясенне ў спісы UNESCO найбольш рэпрэзентатывных элементаў спадчыны.

Рэалізуецца праз:

— пераадоленне дыспрапорцый, выкліканых рознай ступенню забяспечанасці насельніцтва паслугамі сферы культуры ў гарадской і сельскай мясцовасці;

— выроўніванне магчымасцей удзелу ў культурным жыцці грамадзян з розным узроўнем даходаў;

— забеспячэнне даступнасці культурных даброт і паслуг для грамадзян з абмежаванымі магчымасцямі;

— пераўладкаванне функцыянавання ўсёй сістэмы каналаў культуры на аснове выкарыстання інавацыйных тэхналогій.

■ **Стварэнне эфектыўнай мадэлі фінансавання і матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння развіцця сферы культуры.**

Рэалізуецца праз:

— эфектыўнае выкарыстанне дзяржаўных сродкаў на аснове навукова абгрунтаванага планавання ў адпаведнасці з прыярытэтамі дзяржаўнай культурнай палітыкі;

— прыцягненне фінансавых, матэрыяльных і іншых рэсурсаў дзяржаўных органаў, юрыдычных асоб усіх форм уласнасці і падпарадкаванасці, фізічных асоб для вырашэння задач сацыяльна-культурнага развіцця;

— распрацоўку сістэмы маральнага і матэрыяльнага стымулявання працэсаў самаарганізацыі культурнай дзейнасці, развіцця культурных ініцыятыў, сацыяльна-культурнага праектавання;

— стварэнне эканамічных, прававых і іншых умоў для прыцягнення ў культуры сектар бязвыплатнай (спонсарскай) дапамогі, мецэнацкіх сродкаў шляхам падатковага, мытнага і іншых відаў рэгулявання;

— развіццё механізмаў прыватна-дзяржаўнага партнёрства;

— рэфармаванне сістэмы менеджменту, укараненне інавацыйных тэхналогій у практыку кіравання ў сферы культуры;

— стварэнне ўмоў для эфектыўнага функцыянавання інстытута прадзюсерства.

■ **Стварэнне прававых, эканамічных і іншых умоў для павышэння якасці і разнастайнасці паслуг, прадастаўляемых у сферы культуры.**

Рэалізуецца праз:

— зацвярджэнне і ўкараненне гарантуемых дзяржавай сацыяльных стандартаў прадастаўлення паслуг насельніцтву ў сферы культуры, дыферэнцыяваных на аснове рэальных патрэб насельніцтва, структуры і аб'ёмаў спажывання;

— развіццё матэрыяльна-тэхнічнай базы ўстаноў культуры;

— інфарматызацыю сферы культуры.

■ **Дзяржаўная падтрымка развіцця прафесійнага мастацтва і кінематографіі.**

Рэалізуецца праз:

— стварэнне спрыяльных прававых і эканамічных умоў для стымулявання гастрольна-канцэртнай

дзейнасці калектываў мастацкай творчасці, майстроў мастацтваў;

— павышэнне якасці і канкурэнтаздольнасці культурных прадуктаў і паслуг на ўнутраным і знешнім мастацкім рынку;

— адрасную падтрымку праектаў дзяржаўных і недзяржаўных тэатральна-відовішчых арганізацый, канцэртных і кінавідэавытворчых арганізацый, тэатральных калектываў і іншых суб'ектаў культурнай дзейнасці.

■ **Захаваць і падтрымка развіцця народнай творчасці.**

Рэалізуецца праз:

— стварэнне ўмоў і падтрымку разнастайных накірункаў і форм, жанравай і стыльвай разнастайнасці народнай творчасці;

— адрасную падтрымку майстроў народнай творчасці;

— стварэнне спрыяльных умоў для арганізацыі і дзейнасці клубных фарміраванняў, умацаванне іх матэрыяльна-тэхнічнай базы і метадычнага забеспячэння;

— укараненне мультымедычных тэхналогій у сферу развіцця і папулярызацыі народнай творчасці.

■ **Удасканалванне сістэмы мастацкай адукацыі на аснове рынцыпаў пераёмнасці і бесперапыннасці мастацкай адукацыі з улікам міжнароднага вопыту.**

Рэалізуецца праз:

— прававое і фінансавое забеспячэнне функцыянавання і развіцця унікальнай у сусветнай практыцы трохузроўневай сістэмы адукацыі ў галіне музычнага, выяўленчага, тэатральнага, харэаграфічнага і іншых відах мастацтва;

— павышэнне канкурэнтаздольнасці і інвестыцыйнай прывабнасці прафесійнай адукацыі ў сферы культуры і мастацтва.

■ **Удасканалванне механізма дзяржаўнай падтрымкі адораных дзяцей і таленавітай моладзі.**

Рэалізуецца праз:

— стварэнне ўмоў для выяўлення і развіцця адораных дзяцей і таленавітай моладзі;

— падтрымку педагогічных кадраў устаноў адукацыі ў сферы культуры і мастацтва, якія працуюць з адоранымі дзецьмі;

— пашырэнне сацыяльных ільгот і гарантый для рэалізацыі творчых здольнасцей таленавітай моладзі.

■ **Удасканалванне навуковага забеспячэння развіцця сферы культуры і мастацтва.**

Рэалізуецца праз:

— стварэнне навуковых цэнтраў культуралагічнай скіраванасці, падтрымку функцыянавання навуковадаследчых падраздзяленняў устаноў культуры і адукацыі;

— удасканалванне сістэмы падрыхтоўкі кадраў у сферы мастацтвазнаўства, культуралогіі і міжкультурных камунікацый;

— ініцыяванне і правядзенне навуковых даследаванняў у галіне культуры і дзейнасці сацыяльна-культурных інстытутаў, правядзенне сацы-

ялагічнага маніторынгу развіцця сацыяльна-культурных працэсаў і інш.

■ **Садзейнічанне развіццю культурнага турызму.**

Рэалізуецца праз:

— развіццё інфраструктуры культурнага турызму;

— адаптацыю зон аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей з улікам турыстычных патрэб;

— інфармацыйна-аналітычнае забеспячэнне культурнага турызму.

■ **Захаваць і падтрымка развіцця культуры на інтэграцыю культуры Беларусі ў сусветную культурную прастору.**

Рэалізуецца праз:

— удзел у дзейнасці міжнародных арганізацый сферы культуры, міжнародных культурных праектах і праграмах;

— прасоўванне беларускай культуры і мастацтва за мяжу;

— ідэнтыфікацыю беларускіх культурных каштоўнасцей у міжнародных базах даных сусветнай культурнай спадчыны.

■ **Захаваць і развіццё нацыянальнай беларускай культуры за межамі Рэспублікі Беларусь.**

Рэалізуецца праз:

— развіццё культурных сувязей з беларускай дыяспарай у розных краінах свету;

— ажыццяўленне дзейнасці ў сферы аховы інтарэсаў суайчыннікаў у галіне культуры і мастацтва.

■ **Стварэнне спрыяльных умоў для эфектыўнага ўзаемадзеяння ў галіне культуры з грамадскімі інстытутамі.**

Рэалізуецца праз:

— інтэнсіфікацыю супрацоўніцтва органаў дзяржаўнага кіравання, устаноў і арганізацый культуры з Беларускай фондам культуры, творчымі саюзамі, папярчальнымі Саветамі і іншымі грамадскімі арганізацыямі;

— падтрымку праектнай дзейнасці грамадскіх арганізацый у галіне культуры і мастацтва.

■ **Удасканалванне заканадаўства ў сферы культуры.**

У якасці паказчыкаў Праграмы мэтазгодна вызначыць:

— павелічэнне ліку аб'ектаў матэрыяльнай і нематэрыяльнай спадчыны, якім нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці (на 2% у год);

— колькасць аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны, на якіх праводзяцца рэстаўрацыйна-аднаўленчыя работы (5 аб'ектаў у год);

— павелічэнне аб'ёму Музейнага фонду Рэспублікі Беларусь (на 20%);

— павелічэнне долі выкарыстоўваемых музейных прадметаў для паказу шырокай публіцы ў агульнай колькасці музейных прадметаў асноўнага фонду (на 5% у год);

— павелічэнне колькасці аб'ектаў культуры, уключаных у пералік турыстычных аб'ектаў (на 25%);

— скарачэнне колькасці будынкаў арганізацый культуры і устаноў адукацыі сферы культуры, якія па-

трабуюць капітальнага рамонтна і знаходзяцца ў аварыйным стане (на 34%);

— пашырэнне канцэртна-гастрольнай дзейнасці, павелічэнне колькасці гастрольна-канцэртных мерапрыемстваў, праведзеных тэатральна-відовішчымі арганізацыямі за мяжой (на 20%);

— павелічэнне ўнутрырэспубліканскіх канцэртна-гастрольных мерапрыемстваў і іншых культурных акцый (на 30%);

— павелічэнне долі твораў беларускай драматургіі ў рэпертуары тэатраў (да 50%);

— павелічэнне колькасці наведванняў музеяў (на 15%);

— павелічэнне колькасці наведванняў канцэртаў, спектакляў, прадстаўленняў, у тым ліку гастрольных і фестывальных (у пераліку на 1000 чалавек) (на 10% у год);

— павелічэнне колькасці наведванняў кінавідэасеансаў (на 3% у год);

— пашырэнне чытацкай аўдыторыі бібліятэк (на 10%);

— павелічэнне паказчыка абарачальнасці кніжнага фонду (да 3-х разоў у год);

— павелічэнне колькасці клубных фарміраванняў (на 10%);

— аптымальнае кадравое забеспячэнне галіны культуры, павелічэнне долі спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыяй у галіне культуры (да 90% ад агульнага ліку);

— павышэнне паказчыка замацавання маладых спецыялістаў у галіне культуры (на 1% у год);

— рост колькасці навучэнцаў у пазашкольных установах выхавання і навучання ў сферы культуры (на 2,3%);

— тэмп росту платных паслуг культуры насельніцтву ў супастаўных цэнах.

Дадзены праект Канцэпцыі адлюстроўвае імкненне беларускай дзяржавы забяспечыць захаванне і развіццё нацыянальнай беларускай культуры, рэалізацыю інтарэсаў грамадзян у галіне культурнага развіцця і будзе спрыяць выхаванню высокай маральнасці, патрыятызму, талентнасці і замацаванню ўзаемаразумення ў грамадстве.

Улічваючы міжведамасны характар і дзяржаўную значнасць асноўных мэт і задач Праграмы, яе рэалізацыя прадугледжвае ўдзел рэспубліканскіх і мясцовых дзяржаўных органаў, арганізацый Міністэрства культуры, Міністэрства адукацыі, Міністэрства замежных спраў, Міністэрства спорту і турызму, іншых міністэрстваў і ведамстваў, арганізацый культуры ўсіх форм уласнасці, грамадскіх арганізацый, творчых саюзаў, фондаў і аб'яднанняў, творчых калектываў, устаноў адукацыі, рэспубліканскіх і рэгіянальных СМІ.

Тэрміны рэалізацыі Праграмы — 2011 — 2015 гг.

У адпаведнасці з пратаколам даручэнняў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі, даных 5 — 6 лістапада 2009 г. па выніках афіцыйнага візіту ва Украіну, ад 11.12.2009 № 33, міністрам культуры Рэспублікі Беларусь Паўлам Латушкам быў падпісаны загад аб правядзенні конкурсу на стварэнне эскізных праектаў помніка У.С.Караткевічу ў г. Кіеве.

ЗАЦВЕРДЖАНА

Загад Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь

17.12.2009 № 206

ПАЛАЖЭННЕ

аб парадку правядзення конкурсу на стварэнне эскізных праектаў помніка У.С. Караткевічу ў г. Кіеве

1. Мэтай конкурсу на стварэнне эскізных праектаў помніка У.С. Караткевічу ў г. Кіеве з'яўляецца пошук найбольш выразнага, дакладнага пошук У.С. Караткевіча, пабудаванага на глыбокім пранікненні ў творчую спадчыну выдатнага беларускага празаіка, паэта, драматурга, публіцыста.

Арганізатарамі конкурсу з'яўляюцца Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, установа адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў" і грамадскае аб'яднанне "Беларускі саюз мастакоў".

Удзельнікамі конкурсу могуць быць скульптары, якія маюць адпаведную прафесійную адукацыю.

З улікам архітэктурнай сітуацыі месца размяшчэння помніка, якое прымыкае да тэрыторыі Пасольства Рэспублікі Беларусь ва Украіне па адрасе: г. Кіеў, вул. Кацюбінскага, 3, помнік павінен адпавядаць наступным патрабаванням:

агульная вышыня помніка сумесна з асновай не павінна перавышаць 3,5 м, без асновы — не больш як 2,0—2,2 м;

матэрыялы, якія выкарыстоўваюцца, — бронза, граніт;

кампазіцыйнае і пластычнае выкананне помніка павінна быць вытрымана ў найлепшых традыцыях класічнага і нацыянальнага манументальнага мастацтва.</

Сённяшняй публікацыяй звяршаем у 2010 годзе рубрыку "Родная зямля: час крэатыву". У 2010-м матэрыялы аб развіцці рэгіянальнай культуры займаюць новы фармат. Нязменным застаецца ў ёй крэатыў — рэнамэ сённяшняга прафесійнага работніка культуры.

Менавіта пра гэта і ішла гаворка за "круглым сталом", што быў зладжаны ў рэдакцыі "К" напрыканцы 2009 года. І такі "акцэнт" сустрэчы цалкам зразумелы, бо на парадак дня мы вынеслі ход выканання Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця сяла на 2005 — 2010 гады і Дзяржаўнай комплекснай праграмы развіцця рэгіёнаў, малых і сярэдніх гарадскіх паселішчаў на 2007 — 2010 гады. Пагадзіцеся, тэма для ўсебаковага аналізу — больш чым актуальная: 2010-ы — апошні год дзеяння аб'едзюх праграм, напрацоўкі і праблемы, звязаныя з іх рэалізацыяй, — навідавоку. Дый мэты, задачы, акрэсленыя ў гэтых дакументах, — доўгатэрміновыя, не страцяць надзённасці і надалей, застануцца, неаспрэчна, праграмнымі і для Урада краіны, і для рэгіянальных улад. Адзін з доказаў таму, што Галінова праграма "Захаванне і развіццё культуры Рэспублікі Беларусь" атрымае лагічны працяг у Дзяржаўнай праграме развіцця культуры і мастацтва на 2011 — 2015 гады, канцэпцыя якой цяпер распрацоўваецца.

У гутарцы за "круглым сталом" прынялі ўдзел намеснік начальніка ўпраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Святлана КАЗЛОВА, намеснік начальніка ўпраўлення культуры Мінскага аблвыканкама Эдуард БАГДАНОВІЧ, дырэктар Рэдакцыйна-выдавецкай установы "Культура і мастацтва", галоўны рэдактар газеты "Культура" Людміла КРУШЫНСКАЯ, рэдактар аддзела рэгіянальнай культуры "К" Яўген РАГІН і спецкарэспандэнт газеты Юры ЧАРНЯКЕВІЧ.

Яўген РАГІН:

— Падаецца, дзве праграмы, рэалізацыю якіх мы сёння абмяркоўваем, разглядаць варта разам, не аддзяляючы развіццё культуры ў малых паселішчах і гарадах ад аналагічнага ўзаемаапрацоўваў сёлах і аграгарадках. Вёска не можа існаваць без райцэнтра, як і райцэнтр без вёскі. Хоць іншым разам у час камандзіровак нярэдка даводзіцца чуць ад старшынь райвыканкамаў: "У апошнія гады ўшчыльную заняліся аграгарадкамі, а вось на добраўпарадкаванне райцэнтраўскіх устаноў культуры сіл не стае".

Юры ЧАРНЯКЕВІЧ:

— І невыпадкова, напэўна, першая публікацыя пад рубрыкай "Родная зямля: час крэатыву" з падачы начальніка ўпраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Анатоля Сінкаўца была прысвечана Глуску, дзе РДК знаходзіцца ў аварыйным стане. Пытанне цяпер вырашаецца на ўзроўні кіраўніцтва вобласці...

Святлана КАЗЛОВА:

— Цалкам згодная! Названая праграма раздзяляць неправамоцна. Доўгі час прыярытэтнымі ў плане матэрыяльнай, кадравай, нейкай іншай падтрымкі заставаліся абласныя і раённыя ўстановы культуры. З пачаткам рэалізацыі Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця сяла прыярытэтная прастора ўплыву сіл значна пашырылася. І планавана ўкладанне сродкаў прынесла неаспрэчны плён. Але ў той жа час у асобных рэдка выпадках у

Фота Юрыя ІВАНОВА

таў, каб асноўныя гаспадарчыя пытанні вырашаліся без штодзённага ўдзелу кіраўнікоў... На жаль, на справе не ўсё пакуль гладка.

Юры ЧАРНЯКЕВІЧ:

— А назавіце, калі ласка, станоўчыя прыклады.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— "Баявыя" гаспадарчыя групы дзейнічаюць у Маладзечанскім, Салігорскім, Слуцкім, Лагойскім, Дзяржынскім раёнах... Гэта самадзатковыя рамонтна-будаўнічыя фарміраванні, здольныя разабрацца з праектна-каштарыснай дакументацыяй, падраднымі арганізацыямі, генпадрадчыкамі.

Яўген РАГІН:

— Ад чаго залежыць гэтая "баяватасць"?

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Усё проста: кіраўніцтва раёнаў знаходзіць магчымасць замацаваць спецыялістаў, у тым ліку і работнікаў культуры... Дзяржава цяпер укладае ў развіццё сферы вялізныя грошы (нават у савецкія часы такога не было!), у нас не клубы ў аграгарадках з'явіліся, а палаты...

Яўген РАГІН:

— Цяпер трэба вяртаць пакрысе тыя мільярды, укладзеныя ў матэрыяльную базу. Вяртаць праз якасныя культурныя паслугі. І тут без дасведчаных кадраў не абыйсціся. Урэшце, якасць культурнага "тавара" — адна з абавязковых умоў Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця сяла.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Мы на абласной калегіі нашага

дзена чацвёртая частка ўсіх устаноў культуры вобласці. У такой справе, паўтары-раўнікоў... А гэта — якасныя кадры, іх замацаванне на вёсцы. Не перарываем з гэтай нагоды дыялог са старшынямі райвыканкамаў і катэгарычна не пагаджаемся, калі пры размеркаванні жылля забываюцца на работнікаў культуры... Сёлета, да прыкладу, кіраўніцтва Капыльскага раёна ў аграгарадку "Быстрыца" прапанавала дом для культасветнікаў. Шмат дадатных прыкладаў на Салігоршчыне, Чэрвеньшчыне, Лагойшчыне, у многіх іншых рэгіёнах... Так, не ўсе раёны могуць пахваліцца такой разваротлівасцю. Прыходзіцца даводзіць: без сацыяльна-культурнай сферы няма гаворкі пра паспяховае развіццё рэгіёна. У вёсцы на Віцебшчыне, дзе я нарадзіўся, закрылі клуб (насельніцтва там — 150 чалавек), дык адразу ў вочы кідаецца, што няма ў вясцоўцаў паўнацэннага жыцця...

Святлана КАЗЛОВА:

— Усё правільна: ад культасветніка на вёсцы цяпер многае залежыць.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Таму і ставіцца да яго трэба адпаведна, каб не "мыкаўся" па інтэрнатах... Увогуле, нам трэба сур'ёзна задумацца аб наладжанні працы ў сучасных умовах, калі без дзейснага ўзаемадзеяння з іншымі дзяржаўнымі структурамі проста не абыйсціся. Я — пра перабудову дзейнасці сельскіх Саветаў, пра падключэнне да нашага культасветнага клопату супрацоўнікаў унутраных спраў... Калі ў Палац

Мадэль-2010:

раённых цэнтрах асноўныя нашы аб'екты, у тым ліку і РДК Глуска, патрабуюць неадкладнай увагі. Запэўню вас: усе гэтыя аб'екты — пад кантролем, і сітуацыя ў бліжэйшы час будзе выпраўляцца...

Праграма дапамагла не толькі фінансавымі ды кадравымі ўліваннямі, не толькі ўкараненнем новых форм дзейнасці, але і паспрыяла арганізацыяна: была выбудавана сістэма кантролю, уліку, аналізу рэгіянальнай, так бы мовіць, эвалюцыі з боку і абласнога ўпраўлення, і раённага аддзела культуры, і творчых структур, і гаспадарчых.

Яўген РАГІН:

— З 2005 года нашы начальнікі аддзелаў культуры ці не сапраўднымі будаўнікамі паспелі стаць.

Святлана КАЗЛОВА:

— І гэта зусім не кепска. Кіраўнік, я лічу, стаў на парадак вышэй у сваім самаўсведамленні, прафесійным росце. Сучасны кіраўнік з профільнай адукацыяй — патрэбны мінімум. Тут яшчэ і эканамічныя, прававыя, іншыя веды патрэбны.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Падтрымліваю калегу: абедзве праграмы далі цудоўныя магчымасці для самараскрыцця, самарэалізацыі нашых кадраў. Але тут не павінна быць перагібаў. Асобныя кіраўнікі рэгіянальных аддзелаў ці забываюцца на тое, што ў іх ёсць гаспадарчыя групы, ці не вельмі ім давораюць. Таму і "цягнуць" увесь будаўніча-рамонтны клопат у аграгарадках. Я разумею, выключна цяжка знайсці годнага начальніка гаспадарчай групы: аклады — невялікія. Але, тым не менш, трэба знаходзіць такіх спецыяліс-

За "круглым сталом" "К": пра перспектывы і праблемы рэгіянальнай эвалюцыі

ўпраўлення ў лютым выносім на парадак дня пытанне: што змянілася ў працы культработнікаў з уводам аграгарадкоў? Што адметнага з'явілася ў клубнай, бібліятэчнай, музейнай справах? Ці адкрыліся філіялы ДШМ? Колькі калектываў займелі званне "народны"? Безумоўна, Мінская вобласць — не апошняя па гэтым крытэрыі: з планам платных паслуг пасляхова спраўляемся, а гэта, я перакананы, — найпершы паказчык якасці нашай работы. Але не паўсоль наўняны рэзервы выкарыстоўваюцца напоўніцу... Мы такую задачу ставім: калі ў нас з'яўляецца на сяле філарманічная пляцоўка, калі клуб пераўтвараецца ў Дом фальклору, дык гэтым сур'ёзна абгрунтаванне павінна папярэднічаць. Якое, да прыкладу, стаўленне да фальклору ў гэтым рэгіёне? Якія аўтэнтчныя гурты ёсць, а якія — з'яўляцца ў перспектыве? Ці ёсць у такіх ансамбляў дзіцячыя калектывы-спадарожнікі? Карацей, не проста перайменаванне, перапрафіляцыя ўстановы, а сістэмная праца на якасна новым узроўні...

Юры ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Што зроблена і што плануецца зрабіць па Міншчыне ў гэтым кірунку згодна з Дзяржаўнай праграмай адраджэння і развіцця сяла?

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Павінны прайсці пераўтварэнні ў 325 аграгарадках, у 361 установе культуры. Сёлета абноўлены 84 аб'екты ў 64 аграгарадках. За час дзеяння праграмы дзяржава выдаткавала на Міншчыну амаль 42 мільярды рублёў. Да ладу даве-

культуры аграгарадка ўклалі мільярд рублёў, дык і з'яўленне работнікаў міліцыі пад час масавых мерапрыемстваў тут, відаць, павінна быць не выпадковым, а планавым.

Яўген РАГІН:

— Нярэдкім стала і відэаназіранне ва ўстановах культуры пад час дыскатэк і канцэртаў, да прыкладу, у гарадскім пасёлку Акцябрскі, што на Гомельшчыне, ці ў Ваўкавыску Гродзенскай вобласці. І гэта таксама немалаважная частка іміджа нашых раённых цэнтраў. І такі ўсеагульны клопат пра якасць культурных мерапрыемстваў, безумоўна, дысцыплінуе іх удзельнікаў.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Але мяне вось яшчэ што хвалюе: мы павінны тварам да школы павярнуцца. Работнікі культуры, якія скардзяцца на тое, што план па аказанні платных паслуг — невыканальны, проста не маюць рацыі. Я запытаўся б у такіх: колькі рэжысёраў вы ў школе ладзіце? Ці ж гэта рэдкасць, калі ў тых жа навучальных установах Міністэрства адукацыі "камерцыйныя дзядзькі" ў сумніўных касцюмах Дзедаў Марозаў і з сумніўнымі па якасці святочнымі праграмамі зарабляюць немалыя грошы? Работнік культуры ў сваім рэгіёне павінен працягваць больш імплэту, выходзіць з агульнакарыснымі прапановамі ў аддзел адукацыі, знаходзіць там падтрымку! І вучні ў школах, райцэнтраўскіх і сельскіх, павінны бачыць менвіта наш прафесіяналізм. Мы ж, бывае, аддаём гэтую

У якасці "ілюстрацый" да "круглага стала" прапануем падборку інфармацый з кожнай вобласці Беларусі. Прыведзеныя факты так альбо інакш згадваліся цягам года ў публікацыях аддзела рэгіянальнай культуры. Зварнуліся да іх яшчэ раз, каб праінфармаваць чытача, наколькі плённым для рэгіянальных "крэатыўшыкаў" стаўся адыходзячы 2009-ы.

Брэстчына

У студзені 2009-га быў здадзены СДК у аграгарадку "Хадакі", што на Івацэвічыне. "К" прысвяціла гэтай падзеі адзін з першых матэрыялаў пад рубрыкай "Родная зямля: час крэатыву". Нагадаем, што ў рамонт установы было ўкладзена больш за мільярд рублёў (600 мільёнаў — з абласнога бюджэту, ільвіная доля — з раённага). Што зроблена клубнікамі за год, каб і грошы пакрысе дзяржаве вяртаць, і вясцоўцаў новымі формамі працы зацікавіць?

Многае, адказвае "К" начальнік аддзела культуры Івацэвіцкага райвыканкама Любоў Фосцікава. Па-першае, гадавы план платных паслуг СДК, якім кіруе Людміла Краўчэня, выкананы на 158,5 працэнта (у супастаўных цэнах). Па-другое, на дыскатэкі ў гэтую вёску моладзь прыязджае нават з райцэнтра. Надзвычай цікавымі падаюцца экалагічныя праграмы Краўчэні, а таксама шоу-марафоны, якасць якіх прываблівае рознаўзроставаю аўдыторыю.

“дзялянку” нейкім “гастралёрам”. А гэта габя.

Юген РАГІН:

— Сапраўды, грошы, атрыманыя ад правядзення культурных мерапрыемстваў, павінны заставацца ў раёне.

Людміла КРУШЫНСКАЯ:

— У Міністэрстве культуры на рабочай нарадзе абмяркоўваліся пытанні распрацоўкі канцэпцыі і праекта Дзяржаўнай праграмы развіцця культуры і мастацтва на 2011 — 2015 гады. Галіновыя праграмы набывае статус дзяржаўнага дакумента, які прадугледжвае шчыльнае ўзаемадзеянне і дзейсны ўплыў галіны культуры на іншыя сферы народнай гаспадаркі. Гэта не можа не пашырыць прастору культурнага ўздзеяння на ўсё грамадства, на кожную яго інстытуцыю, а ў выніку — і павялічыць эканамічны складнік, — у прыватнасці, пашырыць спектр аказання платных паслуг...

Святлана КАЗЛОВА:

— Шчыра кажучы, даўно чакалі такой праграмы.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Гаворка — пра наш уплыў не толькі на агульнаадукацыйныя школы, але і на каледжы, вучылішчы, ВНУ. Нідзе не адмовяцца ад якасных паўнацэнных культурных паслуг. І такія мерапрыемствы, як паказвае практыка, заўжды сябе акупляюць...

Святлана КАЗЛОВА:

— Хачу вярнуцца да пытання кадаравага замацавання. Менавіта тыя праграмы, ход рэалізацыі якіх мы зараз аб-

Але дзве праграмы, пра рэалізацыю якіх мы зараз гутарым, скіраваны найперш на чалавека — носьбіта культуры і яе спажывацтва. Як адзначалася ўжо, усе ўмовы створаны і для працы культасветнікаў, і для адпачынку сялян. Таму і прыкра вельмі, калі размаўляеш з асобнымі бібліятэкарам ці клубнікамі

школы, займацца прафарыентацыяй, выяўляць таленты, усяляк ім дапамагаць. І тады дакладна сённяшня вучні школ заўтра стануць культработнікамі.

Святлана КАЗЛОВА:

— Сённяшня беларускія аграгарадкі па сацыякультурным статусе фактычна

Віцебшчына

Культурны Лепель знакаміты на Беларусі найперш Домам рамёстваў. І па вартасці. Гаворка не толькі пра “бяздольны” клуб “Скарбонка”, які дзейнічае пры ўстанове і аб’ядноўвае 80 майстроў ды мастакоў горада і раёна. Гаворка пра тое, што 30 майстроў і мастакоў са “Скарбонкі”, займаючы рэгістрацыю рамесніка, не без поспеху рэалізуючы свае работы. Па словах дырэктара Дома рамёстваў Алены Барадзейка, рэалізацыя сувеніраў і твораў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва вядзецца праз фірменны салон-краму “Скарбонка”, а таксама праз два камерцыйныя пункты прыдарожнага сервісу. За год прадаецца тавару неадзін на 11 мільёнаў рублёў.

Як паведамляе “К” начальнік аддзела культуры Лепельскага райвыканкама Тамара Бароха, рэалізацыя твораў “Скарбонкі” хоць і клопатная справа, але на сёння — выключна патрэбная, а значыць — перспектыўная.

аграгарадка, пытаецца: “А што змянілася ў вайшай працы пасля таго, як вёска набыла новы статус?” — і бачыш “у адказ” яўнае неўразуменне. Не ведаюць гэтага сельскія культасветнікі, значыць — не ведае і начальнік аддзела культуры?

Святлана КАЗЛОВА:

— Значыць — не навучылі, не навучыліся, праз свядомасць уласную не прачылі, што на двары — дваццаць першае стагоддзе. Сапраўды, прыкра, што прыкладаў такіх — не так і мала. Змяняецца інфраструктура аграгарадка,

набліжаюцца да раённых цэнтраў. Таму ва ўстановах культуры аграгарадкоў павінны працаваць спецыялісты з вышэйшай адукацыяй. І за апошнія гады такая тэндэнцыя намяцілася.

Хацелася б у кантэксце рэалізацыі гэтых праграм адзначыць усведамленне старшынямі райвыканкамаў значнасці ўстаноў культуры, іх падтрымку культработнікаў. Існуе шмат прыкладаў таму, калі лепшы будынак у горадзе адводзіцца пад установу культуры. Гэта і Касцюковічы, дзе паміж кіраўніком раёна і начальнікам аддзела — самы трывалы саюз.

дзейнасці культасветнікаў новага аб’екта — работа з маладымі сем’ямі. Такіх новых тыпаў устаноў на Магілёўшчыне не так ужо і шмат, але функцыі свае яны ў поўнай меры выконваюць. Ёсць маладзёжныя цэнтры ў Касцюковічах, Круглым...

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— А мы цяпер такую задачу ставім на Міншчыне: кожны рэгіён павінен мець сваё непаўторнае творчае аблічча. Мар’іна Горка — гэта фестываль “Напевы зямлі маёй роднай”, Мядзель — гэта “Спеўнае Поле”, Вілейка — гэта разьба па дрэве... І ў межах кожнага раёна, па маім цвёрдым перакананні, любая вёска павінна вызначацца сваёй культурнай “разыначкай”: саломкапляценне, ткацтва, спевы, танцы... Калі ж усё — як пад капірку, дык ці можам мы назваць мясцовых культасветнікаў творчымі работнікамі?

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Неаспрэчна тое, што за гады рэалізацыі дзяржаўных праграм у нашых раёнах і абласцях назапашаны велізарны вопыт па ўдасканаленні падыходаў да развіцця рэгіянальнай культуры... Мяне вельмі ўразіла ў свой час тое, што кожны раён Магілёўшчыны мае свой аўтапарк мабільных устаноў культуры...

Юген РАГІН:

— Не магу паралельна не дадаць, што ў іншых абласцях можна бачыць адваротную карціну ў рэгіёнах: аўтобусік без капрамонта, зламаны “газель” — вось і ўвесь аддзелаўскі аўтапарк... А ў

але і прадстаўнікі Райспажывсаюза, камунальнай службы, сацыяльнай. І гэта, паверце, вельмі чаканыя выезды. Практычна ў кожнай аўтабібліятэцы, апрача кніжнага фонду, ёсць камп’ютэр, іншы набор тэхнікі для аказання платных паслуг. І робіцца гэта не стыхійна, а — на падставе папярэдняга маркетынгавага аналізу сярод рознаўзроставак груп сельскага насельніцтва. Узорнай тут з’яўляецца дзейнасць Асіповіцкай ЦБС, якая вартая самай высокай адзнакі.

Людміла КРУШЫНСКАЯ:

— Між тым, “К” пісала сёлета, што на Гомельшчыне дзейнічае толькі адзін бібліобус.

Юген РАГІН:

— У Пружанах нядаўна спрабаваў распавесці бібліятэкарам аб тым, колькі і як зарабляюць на адных толькі бібліобусных выездах іхнія калегі ў Асіповічах. Не пераканаў!

Святлана КАЗЛОВА:

— Зарабляюць нашы бібліятэкары, і вельмі няблага гэта робяць, не забываючыся пры гэтым уносіць у канву пазабюджэтай дзейнасці і асветніцтва, і прапаганду кнігі. І справа тут — у тым, што імкнёмся кадры падбіраць дасканалыя.

Юген РАГІН:

— А як вопыт абагульняецца ў маштабах вобласці?

Святлана КАЗЛОВА:

— Раз у паўгоддзе згодна з ходам выканання дзвюх дзяржаўных праграм у праўленне рыхтуе выязныя пасяджэнні калегіі ў тым ці іншым раёне, і штораз паказваем новыя формы работы, вартыя абагульнення ў межах Магілёўшчыны. У наступным годзе, напрыканцы сакавіка, плануем правесці калегію ў Касцюковіцкім і Краснапольскім раёнах. Ёсць што паказаць, ёсць пра што пагаварыць, у першую чаргу — пра перспектывы, бо рэалізацыя праграм у наступным годзе завяршаецца, і ўсіх цікавіць: а што далей?

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Дзяржпраграмы, дзеянне якіх заканчваюцца праз год, па сваёй значнасці — неацэнныя. А мэты і задачы, закладзеныя ў іх, — самыя доўгатэрміновыя, бо няма мяжы дасканаласці.

Святлана КАЗЛОВА:

— Калі мы кажам сёння пра праект Дзяржаўнай праграмы развіцця культуры і мастацтва Рэспублікі Беларусь на 2011 — 2015 гады, дык трэба, неаспрэчна, каб яе распрацоўшчыкі ўлічылі меркаванні рэгіёнаў, абласцей.

Юген РАГІН:

— Сярод калег сённяшніх нашых шановных гасцей, між іншым, існуе і такое меркаванне: цяжка думаць пра нейкую перспектыву, калі грошай з-за крызісу хранічна не хапае. У сувязі з гэтым і пытанне ў мяне больш чым канкрэтнае: ці будуць выкананы дзяржаўныя праграмы, ход рэалізацыі якіх мы сёння і абмяркоўваем?

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Хоць і няпростое эканамічнае становішча ў свеце, але сёлета нам выдаткавана 12 мільярдаў рублёў на капітальны рамонт дамоў культуры.

І так званых пераходных аграгарадкоў у вобласці не будзе... Натуральна, грошы трэба эканоміць. Калі дах у клубе адрамантаваны, калі фасад — прыгожы, глядзельная зала — прыстойная, дык у асобных памяшканнях гэтай установы можна аб’есціся і касметычным рамонтам... І я падтрымліваю сваю калегу з Магілёўшчыны: кожны начальнік аддзела культуры павінен мець транспарт, гэта не раскоша, гэта — неабходнасць. Інакш як ён здолее праантраляваць работу клубу ды бібліятэкі у сваім рэгіёне? А яму трэба і вчэрняныя канцэрты адсачыць, і на начную дыскатэку завітаць. Толькі так ён зможа дабіцца якасці работы падначаленых, эканоміі сродкаў пры рамонтах, энергазберажэння ў зімовы час...

(Заканчэнне на стар. 6.)

рэсурс заўтрашніх патрабаванняў

мяркоўваем, і падтурхнулі вырашэнне гэтага важнага для рэгіянальнай культуры пытання. Менавіта ў гэтыя гады ў Магілёве актыўна пачалі выдзяляць жыллё для работнікаў культуры і мастацтва. Да 2005 года мы пра гэта і не марылі. Цяпер штогод да 9 — 10 кватэр аблыканкам прадастаўляе спецыялістам сферы культуры вобласці. І гэта, неаспрэчна, стала ўзорам для нашых малых гарадоў і паселішчаў. Замацаванне кадры, іх падрыхтоўку вырашаем двума шляхамі — імкнёмся вучыць сваю моладзь з рэгіёнаў вобласці ў нашых установах: бібліятэчным, музычным каледжах, каледжы мастацтва, філіялы Акадэміі музыкі пры Магілёўскім педуніверсітэце. Такія спецыялісты заўжды вяртаюцца на малую радзіму. Другі шлях — прадастаўленне жылля: пакояў у інтэрнатах, матэрыяльная падтрымка пры арэндзе прыватных кватэр...

Юген РАГІН:

— Нядаўна гутарыў з намеснікам старшыні Хойніцкага райвыканкама па сацыяльных пытаннях. Размова ішла пра рэалізацыю Дзяржпраграмы развіцця рэгіёнаў, малых і сярэдніх гарадскіх паселішчаў. Дык вось, цудоўна ён, як падаецца, выказаўся наконт згаданай праграмы ў дачыненні да развіцця культурнай сферы Хойнікаў: маўляў, рэалізуючы гэтую праграму, мы не толькі пра новыя будынкі цэнтраў культуры гаворку вядзем, але і пра кадры. Усё разам і складае якасць культасветы, а значыць — і сучаснае культурнае аблічча райцэнтра, а ў сваю чаргу, задае тон культурнаму ўсяго рэгіёна. Словам, любая вёска — своеасаблівы “філіял” райцэнтра. Тым болей, калі гэтая вёска — аграгарадок. Так. Усе яны на сёння, як і многія нашы райцэнтры, маюць асфальт, плітку, новыя будынкі...

з’яўляюцца новыя аб’екты культуры з сучаснымі начынем, але работнік часцей за ўсё застаецца той жа, і шчасце для нас, калі ў гэтых работніка ёсць творчы патэнцыял і ўсе сённяшня пераўтварэнні ён успрымае як магчымасць для ўласнага прафесійнага ўдасканалення. Такі не “сілкуецца” чужым — ён шукае, выдумляе, творыць сваё і ўцягвае ў творчы вір астатніх... Гэта выключна важнае пытанне, таму начальнікам аддзелаў пастаянна даводзіцца, што ад работы з кадрамі цяпер залежыць усё. Маю на ўвазе і вучобу, і сістэмнаю сувязь абласных устаноў культуры з раённымі, сельскімі... Сёння на Магілёўшчыне такая сувязь, як падаецца, досыць трывалая. Да прыкладу, абласны краязнаўчы музей, мастацкі музей штотдзённа па графіку выязджаюць не толькі ў дзіцячыя садкі і школы абласнога цэнтра, але і ў аграгарадкі. Гэта жа дзейнічае філармонія, тэатральна-відовішчыныя ўстановы. Ёсць дамовы, якія існуюць не першы год, аб формах такога супрацоўніцтва.

Кожную праяву непрафесіяналізму наша ўпраўленне імкнецца адсачыць. Напрыклад, калі ў сельскай бібліятэцы прастойвае без справы камп’ютэр, калі бібліятэкар не можа ім карыстацца (хоць і вучыўся на адпаведных курсах). Дзейнічае ў нас і сістэма куратарства. Словам, за гады рэалізацыі праграм і праблемы, і перспектывы акрэсліліся вельмі ярка.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Мы невыпадкова зноў і зноў вяртаемся да кадравай праблемы: ад яе вырашэння залежыць плён усіх дзяржаўных праграм... У нас, скажам, ёсць музычнае вучылішча і вучылішча мастацтваў. І нашы начальнікі аддзелаў, неаспрэчна, павінны ведаць, хто з дзяцей на што здольны, павінны ісці ў

Гомельшчына

Ёсць на Рагачоўшчыне вёска Кісцяні. Тамтэйшым СДК кіруе Ірына

Сідарэнка. Жанчына ініцыятыўная ды творчая. План па аказанні платных паслуг установа заўжды выконвае. Але гаворка не пра гэта. Ініцыятыўнай асобе ўласціва несупыннае творчае развіццё. Таму і не дзіва, што Ірына Сідарэнка разам з мужам Уладзімірам, майстрам на ўсе рукі, сталі гаспадарамі ўласнаручна збудаванай аграсядзібы.

З’явілася яна на маляўнічым беразе Дняпра. Колішні дачны дамок актыўна прымае гасцей, сярод якіх — і замежнікі. На двух паверхах — пакоі для адпачынку, адметная дэталі інтэр’ера — акварыумы з залатымі рыбкамі, што стварае атмасферу казачнасці.

Як распавядае “К” начальнік аддзела культуры Рагачоўскага райвыканкама Міхаіл Зайцаў, супрацоўніцтва з аграсядзібай — самае шчыльнае. Адзел культуры ладзіць для гасцей платныя экскурсіі, канцэрты, абрады. Аграсядзіба стала базай рэалізацыі сувеніраў і твораў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, што вырабляюцца ў мясцовым Доме рамёстваў.

Цэнтр горада, па сутнасці, і складаюць дыхтоўныя аб’екты культуры: школа мастацтваў, Дом рамёстваў, Дом культуры, музей. А начальнік аддзела ініцыіруе адкрыццё ў Касцюковічах філіяла, да прыкладу, каледжа мастацтваў. І ёсць усе магчымасці, каб гэты далыні ўсходні рэгіён Магілёўшчыны такі філіял займаў... Не магу не згадаць і Краснаполле...

Юген РАГІН:

— На ўласныя вочы бачыў, як ставяцца да развіцця рэгіянальнай культуры тамтэйшыя і старшыня райвыканкама, і ягоная намесніца па сацыяльна-культурных пытаннях...

Святлана КАЗЛОВА:

— Надзвычай энергійныя і неабыяковыя людзі! Таму і адкрыецца неўзабаве ў райцэнтры Маладзёжны цэнтр, што размясціўся ў двухпавярховым будынку былой крамы. На першым паверсе — цудоўна абсталяваная дыскатэчная зала, на другім — памяшканні для заняткаў спортам. А прыярытэты кірунак

Чавусах, да прыкладу, — службовая іншамарка, аўтабібліятэка, кінаперасоўка, аўтаклуб...

Святлана КАЗЛОВА:

— І не толькі ў Чавусах. Гэта і прэстыжна, і неабходна. За апошнія, напэўна, тры гады кожны начальнік аддзела культуры вобласці за кошт цэнтралізаванага набыцця атрымаў легкавік. Ды плюс мабільная сетка ўстаноў культуры. Усяго — 62 транспартныя адзінкі (кінаперасоўкі, аўтаклубы, бібліобусы). А заданне — 51 адзінка. І такая “мабільная” тактыка прыносіць важкі плён. Сістэмна працуюць у гэтым кірунку ў кожным рэгіёне Магілёўшчыны. Адзін бібліобус, да прыкладу, мае ў сярэднім 20 — 26 населеных пунктаў, якія ён па графіку наведвае. У паездку выпраўляюцца не толькі культасветнікі,

(Заканчэнне.

Пачатак на стар. 4 — 5.)

Святлана КАЗЛОВА:

— Для сённяшняй паспяховай рэалізацыі дзяржпраграм задзел зроблены ўчора. У нас засталіся рамонтныя работы, шэраг аб'ектаў, што будуць уведзены ў 2010 годзе. Цяпер — пра тое, што ажыццёўлена згодна з Праграмай адраджэння і развіцця сяла. Устаноў якасна новага тыпу трэба было ўвесці да 2010 года 27, увялі на сёння — 36. Камп'ютэрызавана 172 установы пры заданні — 142. Тое ж і з філарманічнымі пляцоўкамі: праграмае заданне — 39, а створана ўжо 61. Па філіялах і класах ДШМ: пры заданні — 16 адкрылі іх больш за паўсотні! Паралельна з адшуканнем памяшканняў былі падабраны, натуральна, кадры, патрэбны інструментарый. Класы, аддзяленні адкрываюцца (я зноў тут — пра ўзаемадзеянне нашай сферы з сістэмай адукацыі) і ў агульнаадукацыйных школах, не толькі ў нашых установах...

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— І ўсё ж кадры ў нас — надзвычайныя! Па плане ў рэгіёне трэба, да прыкладу, стварыць сёлета тры філарманічныя пляцоўкі, а начальнік аддзела культуры пяць адкрывае, замест трох бібліятэк шэсць камп'ютэрызуе. І я разумею, што гэта чалавек — творчы і ад працы атрымлівае задавальненне. І гаворка — не толькі пра начальнікаў, але і пра клубнікаў, бібліятэкараў. Ініцыятыва — вялікая рэч.

Святлана КАЗЛОВА:

— Музейныя, клубныя і бібліятэчныя ўстановы павінны цяпер выходзіць у працы на якасна новы ўзровень. І ініцыятыва тут і знізу павінна ісці... Той, хто не ідзе ў нагу, — сыходзіць з дыстанцыі.

Гродзеншчына

Адна са зменных экспазіцый Іўеўскага музея нацыянальных культур прысвечана творчасці мінскіх самадзейных майстроў. Сярод іхніх работ прадстаўлена і... выпальванне па тканіне, якое называецца піраграфіяй...

Музей у Іўі, пра што “К” сёлета таксама пісала, з'явіўся ўлетку бягучага года. Як распавядае начальнік аддзела культуры Іўеўскага райвыканкама Георгій Гагарын, на прыстасаванне будынка пад новую ўстанову культуры было выкарыстана амаль паўмільярда рублёў раённых грошай.

Прадстаўлены ў экспазіцыях і творы мясцовых мастакоў. Асобнае месца ў выставачных залах, натуральна, займаюць экспанаты, што распавядаюць пра шматканфесійную гісторыю Іўеўскага краю.

Яўген РАГІН:

— У чым бачыце, так бы мовіць, глабальную перспектыву развіцця рэгіянальнай культуры?

Святлана КАЗЛОВА:

— Відазмяненне структуры, безумоўна, будзе адбывацца. Гаворка — пра сістэму, якая сама ўжо развіваецца, і гэтыя працэсы спыніць, як падаецца, немагчыма. Але ўплываць на іх будуць многія фактары: дэмаграфічная сітуацыя, рост эканамічнай забяспечанасці... Зразумела, аграгарадкі — аснова далейшай эвалюцыі рэгіянальнай культуры. Тут за апошнія гады пашырыліся і вытворчасць, і кадравыя рэсурсы... Я думаю, што мы павінны ў бліжэйшай перспектыве прыйсці да стварэння на базе аграгарадочкіх бібліятэк, СДК мадэльных тыпаў устаноў культуры. Гэта, напэўна, будзе адбывацца спярша не ў кожным аграгарадку, не ў кожным раёне.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Гаворка — пра штосьці канцэптуальна новае?

Святлана КАЗЛОВА:

— Не. Гэта, як бачыцца, будзе той жа, да прыкладу, сельскі Цэнтр культуры, але са статусам мадэльнай установы. Што маю на ўвазе? І матэрыяльная база ўстановы, і змест яе работы, і, натуральна, кадры тут будуць адпавядаць не сённяшнім, а заўтрашнім патрабаванням. А мадэльная бібліятэка — гэта канцэнтрацыя інфармацыйных тэхналогій, такіх, каб і ў вобласці пазайздросцілі.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Цалкам згодны! Нам патрэбны такія базы перадавога вопыту.

ную чаргу залежыць, як будзе сітуацыя ў краіне змяняцца.

Святлана КАЗЛОВА:

— Натуральна, усё гэта так. Адказнасць — велізарная.

Яўген РАГІН:

— А як ставіцеся да думкі аб'яднаць сельскія бібліятэкі са школьнымі?

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Я — супраць...

Святлана КАЗЛОВА:

— Першы такі эксперымент меў месца ў 1990-х. Па нашай вобласці тады было такіх аб'яднаных устаноў каля ста. На сёння іх засталася 15: у Горацкім, Мсціслаўскім і Асіповіцкім раёнах. І ў кожным з іх — свае асаблівасці гэтых бібліятэк. Ці то яны на базе школ размяшчаюцца, ці то на базе нашых устаноў з функцыяй абслугоўвання школьнікаў, ці то наш бібліятэкар працуе частку дня ў сваёй установе, а частку — у школьнай. Ёсць прыклады плённай працы. Але ў кожным з варыянтаў — свае недахопы. Скажам, бібліятэкар на стаўцы працуе на базе школы з 8.00 да 15.00 — рэжым школьнай бібліятэкі, наведзець якую рабочаму чалавеку цяжка. Ёсць і такое: рабочы дзень для спецыяліста падобнай установы разбіваецца на дзве часткі... Шмат тут пытанняў і па справаздачах, бо чалавек працуе на дзве сферы — адукацыі і культуры, і па абслугоўванні маланаселеных пунктаў.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— А калі ў школе каранцін? Для дарослых вясцоўцаў тады — аніякай магчымасці кнігу атрымаць... Можам эканоміць у малым, а згубіць у вялікім. Трэба ўважліва ўсё пралічваць ды ўзважыць.

Святлана КАЗЛОВА:

— Мадэль і ўзор у дадзеным выпадку — словы-сінонімы.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Але пры гэтым ніяк нельга забыцца на асноўную нашу мэту: на захаванне і развіццё нашых нацыянальных традыцый. Справдечныя культурныя брэндзі беларускіх рэгіёнаў павінны замацоўвацца і ўдасканальвацца.

Яўген РАГІН:

— Хацеў бы ўдакладніць вось што. Безумоўна, на развіццё нашай культуры ўплываць будуць самыя розныя фактары. Але культура, як ужо гучала, — сістэма самадастатковая і выключна ўплывовая. Я да чаго? І ад работнікаў культуры Беларусі не ў апош-

Людміла**КРУШЫНСКАЯ:**

— Давайце вернемся

да Дзяржпраграмы развіцця культуры і мастацтва Рэспублікі Беларусь. Усе вобласці павінны прадставіць у праект свае прапановы па асобных напрамках. Напэўна, варта ставіць пытанне, да прыкладу, пра агульнакарыснае ўзаемадзеянне Міністэрства культуры з Міністэрствам адукацыі, іншымі міністэрствамі і ведамствамі.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Безумоўна, тут ёсць недапрацоўкі. Да прыкладу, музычная школа працуе добра і план выконвае па платных паслугах, а паслугі гэтыя залічваюцца Міністэрству адукацыі.

Святлана КАЗЛОВА:

— Пры вялікай колькасці праграм, дзяржаўных і рэспубліканскіх, дзе культура з'яўляецца сувыканаўцам, фінансаванне вызначаецца ў межах выдаткаваных сродкаў на дзейнасць устаноў культуры. Хацелася б, каб гэтыя выключна важныя пытанні былі прадугледжаны ў новай праграме. Бо тут гаворка — пра ўзаемасувязі не толькі з адукацыяй, але і з сацыяльнай абаронай, фізкультурай і спортам, моладдзю... Я найперш — пра

Магілёўшчына

Неўзабаве ў Краснаполлі на адну ўстанову культуры стане болей: былая крама “Дзіцячы свет” у цэнтры горада ператварылася ў Маладзёжны цэнтр. Па словах начальніка ўпраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Анатоля Сінкаўца на рэканструкцыю аб'екта было выдаткавана з фонду абласной інвестыцыйнай праграмы каля двух мільярдаў рублёў.

А начальнік аддзела культуры Краснапольскага райвыканкама Алена Раманенка ўдакладняе, што ў новай установе культуры ёсць дыскатэчна залы на больш чым 300 чалавек, памяшканні для заняткаў харэаграфіяй, дэманстрацыі відэафільмаў, другі ж паверх прызначаны для работы спартыўных секцый.

эканамічны статус нашай культуры.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— За правядзенне любога свята, звязанага, скажам, з адукацыяй ці аховай здароўя, спытаюць найперш з работнікаў культуры.

Яўген РАГІН:

— Вельмі жорстка спытаюць. І гэта ўжо, як падаецца, — адзін з доказаў высокага статусу работніка культуры.

Людміла КРУШЫНСКАЯ:

— Мы аналізуем ход праграм, скіраваных на адраджэнне і планамернае развіццё райцэнтраў, малых паселішчаў, вёсак, а таму такую тэму, як рэгіянальны турызм, пра што “К” піша даўно і рэгулярна, абсыці проста нельга і за гэтым “круглым сталом”.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— На мой погляд, станоўча на развіццё турызму паўплывае прыняцце адпаведнай Нацыянальнай праграмы з канкрэтным вызначэннем фінансавання.

Яўген РАГІН:

— А ці не губляе цяпер культура час, бо ў сферу гэтага прыбыткавага ў перспектыве бізнесу прыходзіць прыватнік? Нічога ў гэтым кепскага няма (натуральна, калі прыватнік гэты пры набыцці, скажам, старадаўніх маёнткаў, якія так-

рвуцца тыя прыватнікі запрашаць фальклорныя калектывы, майстроў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва...

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Па вялікім рахунку, сённяшняга аграбизнесу — далёкі ад ідэалу ў спектры сваіх паслуг. Тут таксама ў перспектыве ўся сацыяльная сфера павінна быць звязана...

Святлана КАЗЛОВА:

— А чаго мы павінны так на прыватніка працаваць?

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Дык вось мы і прыйшлі да высновы: перад тым, як прыватнік пачаў ствараць аграбизнесу, трэба запытацца ў яго, з кім супрацоўнічаць збіраецца.

Святлана КАЗЛОВА:

— Справа гэтая сапраўды пакуль бескантрольная.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Ён, гэты прыватнік, атрымліваючы ад дзяржавы немалы крэдыт, павінен праграму дзеяння прадставіць, і калі няма ў ёй нацыянальнага каларыту, няма дамоўленасці з мясцовым аддзелам наконт таго, што і абрады тут сіламі аддзела будуць праводзіцца, і народныя майстры з сувенірамі да адпачываючых завітаюць, дык падумаць варта: ці патрэбны ў нашым рэгіёне такі прыватнік? Хаця б з тае нагоды, што сядзіба яго, скажам, на Гомельшчыне ніяк не адрозніваецца ад аналагічнай на Брэстчыне. Баюся, што час гэты мы збольшага ўпусцілі. Таму і паслуг на такіх сядзібах — мінімум: на стол збяруць ды пераначаваць прапануюць.

Святлана КАЗЛОВА:

— Аналагічная сітуацыя калісьці была з набыццём ліцэнзіі на канцэртную дзейнасць. Цяпер яна — пад кантролем упраўлення і аддзелаў культуры Магілёўшчыны.

Яўген РАГІН:

— А як вы паставіцеся, калі ў аддзеле культуры з'явіцца неўзабаве такая штатная адзінка: “уладальнік аграбизнесу”?

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Лепей не ў аддзеле, а — пры адзеле...

Людміла КРУШЫНСКАЯ:

— Ёсць прыклады (хоць пакуль іх і няма), калі работнікі культуры становяцца гаспадарамі такіх сядзіб...

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Вельмі станоўча да гэтага стаўлюся. Ёсць у нас працоўнае заканадаўства, у ім трэба заканадаўча абумовіць такую ініцыятыву нашых работнікаў. Да прыкладу, у Вілейцы адзін з разьбяроў па дрэве гатовы на такі крок. Там жа і Цэнтр рамёстваў — сапраўднае прадпрыемства, не прыватнае — наша. Толькі патрэбна тут трывалая заканадаўчая падтрымка.

Людміла КРУШЫНСКАЯ:

— Усё гэта канцэптуальна, усё гэта трэба ініцыяваць і ўлічваць у праект Дзяржпраграмы развіцця культуры і мастацтва.

Эдуард БАГДАНОВІЧ:

— Развіты турызм — прэстыж рэспублікі.

Святлана КАЗЛОВА:

— Праект праграмы, які нараджаецца ўжо сёння, трэба актыўна і сур'ёзна абмяркоўваць. Гэта — надзвычайная важная работа, бо ад паўна-вартаснасці і ёмістасці гэтага дакумента залежыць стабільнасць і выніковасць развіцця нашай сферы ў будучым.

Матэрыялы “круглага стала” падрыхтаваў Яўген РАГІН**Міншчына**

У Маладзечне і раёне — 89 устаноў культуры. Абслугоўванне такой матэрыяльнай базы вымагае немалого клопату. Таму, як распавядае “К” начальнік аддзела культуры Маладзечанскага райвыканкама Аляксандр Рамановіч, пры адзеле дзейнічае гаспадарчая група, якой кіруе — Віктар Ключнік. У склад яе ўваходзіць больш за дзесятак спецыялістаў, у тым ліку зваршчык, сталяр, электрык. Група мабільная, мае аўтапарк аддзела культуры складае 13 транспартных адзінак, таму здольная на многае і штогод выконвае работ на дзесяткі мільёнаў рублёў.

Пры ўмацаванні матэрыяльнай базы стаўку ў раёне робяць на аптымізацыю сеткі устаноў культуры, якія імкнуцца размяшчаць па вёсках і аграгарадках пад адным дахам. Старыя будынкі кансервуюцца сіламі гаспадарчай групы (іх далейшы продаж прыносіць у райбюджэт немалыя грошы). Апрача таго, гаспадарчая група аддзела кіруе бягучым рамонтам, заменай “сталяркі”, зашкленнем вокнаў, іншым будаўніча-рамонтным клопамат. Калі б займаліся ім падрядчыкі — затраты на выкананне работ былі б на парадак вышэйшымі.

“Чараўніцтва слова” адбудзецца ў Вялікай зале Палаца Рэспублікі 28 снежня. Такую назву мае прадстаўленне для тысяч дзяцей з усёй Беларусі. На святочнай навагодняй прэм’еры чакаюць, па традыцыі, Прэзідэнта краіны Аляксандра Рыгоравіча Лукашэнку. Аўтарам казкі і рэжысёрам Галоўнай Ёлкі з’яўляецца рэжысёр Улада Арцюкоўская. Ролю Дзеда Мароза выканае Уладзімір Радзівілаў.

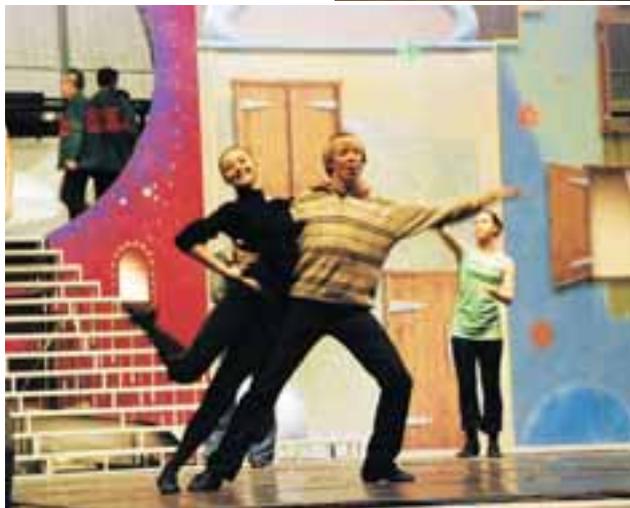
Як Дзед Мароз чакаў... Дзеда Мароза

Улада Арцюкоўская.

Сюжэт казкі, усе песні і музыка, якія прагучаць на свяце, будуць эксклюзіўнымі. Увасобяць іх артысты Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, Рэспубліканскага тэатра юнага глядача, Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі, а таксама маладыя артысты з дзіцячага цэнтра “Маяк” — усяго ў прадстаўленні задзейнічана каля трохсот чалавек. А Снягуркай стане актрыса Марыя Беляковіч. Гледачоў чакае шмат спецафектаў, “разыначак”, якія зрабяць свята запамінальным: гэта лазерныя ролікі, што будуць накіраваны ў залу, анімацыйныя кліпы на вялікім экране, велізарныя шары, якімі артысты будуць перакідвацца з гасцямі. А над глядзельнай залай будзе ісці “сапраўдны” снег! У фінале паўтары тысячы паветраных шароў паляцяць са столі проста ў рукі дзяцей.

Рэжысёр Улада Арцюкоўская, якая працавала над конкурсам “Славянскага базару ў Віцебску” і ўрачыстым адкрыццём “Лістапада”, знала, што гэты праект з’яўля-

Рэпетыцыі харэаграфічных нумароў.

еца самым значным для яе. “Адчуваю, мая праца і праца вялікай каманды павінна пакінуць толькі самыя лепшыя ўражанні, бо для многіх дзеткаў гэта найбольш значная падзея, падобных да якой не было раней, — кажа рэжысёр. — Над

харэаграфіяй працуе Святлана Гуткоўская, спецыяльна для гэтага навагодняга прадстаўлення напісалі музыку Сяргей Сухамлін і Леанід Вайтовіч.

У казцы “Чараўніцтва слова” мне захацелася выйвіць ідэю ветлівасці, добрых

адносін дзяцей да бліжніх, іх жаданне дапамагачь адно аднаму. Сюжэт развіваецца ў Самым Ветлівым Горадзе На Зямлі. Туды трапляюць Дзед Мароз і Снягурка. Чароўная ёлка выконвае жаданні, і дзеці могуць ажыццявіць самыя незвычайныя цуды, якія толькі можна ўявіць. Адзін хлопчык-капрызуля пажадаў, каб свята не адбылося, і ўвесь горад, акрамя адной дзяўчынкі, замерз. А пасля і сам злы хлопчык ператварыўся ў дракона. Выратаванне магчымае толькі дзякуючы ветлівасці, думкам пра іншых...”

Галоўны Дзед Мароз краіны — заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь Уладзімір Радзівілаў, майстар гумару і

пародый, распеваў карэспандэнта “К” пра значэнне гэтага свята для яго.

— Ужо шаснаццаты год запар я ўвасабляю Дзеда Мароза на Галоўнай Ёлцы краіны. Але нельга сказаць, што ўжо прызвычаіўся да гэтай ролі, бо кожны год свята мае свае асаблівасці. Цяпер навагодняе прадстаўленне падзена ў форме мюзікла, і ўпершыню на падобным мерапрыемстве давядзецца шмат спяваць і танцаваць. Гэта вельмі цікава для мяне як для акцёра. Больш за ўсё я люблю здзіўляць дзятву, несці ёй сапраўдную шчырую радасць. Яна ўсё бачыць, запамінае, таму мая ігра павінна быць бездакорнай.

Моманты рэпетыцый.

Навагодняе свята — яшчэ адна нагода ўзгадаць маё дзяцінства зімой. Я памятаю, як чакаў Дзеда Мароза. Запомніліся вялізныя гурбы снегу; мы вылазілі на вуліцу праз акно, бо дзверы было немагчыма адчыніць, і будавалі “домікі” ў гэтых гурбах. Я вельмі выразна чытаў вершыкі,

стоячы на крэсле, нецярпліва чакаў падарункаў пад ёлкай. Я вельмі рады, што сёння ў многіх беларускіх дзяцей, дзякуючы Ёлцы ў Палацы Рэспублікі, ёсць магчымасць пабачыць Прэзідэнта, гэта вельмі ганарова!

Алена САБАЛЕЎСКАЯ
Фота Юрыя ІВАНОВА

У падарунак — па кватэры!

Як вядома, Дзед Мароз робіць падарункі не толькі маленькім дзецям, але і ўсім тым, хто па-сапраўднаму верыць у цуды. Акурат такім пераднавагоднім падарункам для 268 работнікаў культуры і іхніх сем’яў стаўся новы дом у сталічным мікрараёне “Каменная Горка-1” па вуліцы Нёманская, 42. Тут 22 снежня адбыўся Дзень навасе́ла.

1.

Гэта — дом, пабудаваны згодна з даручэннем Прэзідэнта нашай краіны, адмыслова для работнікаў культуры і мастацтваў. У ім атрымалі новыя кватэры работнікі буйных устаноў культуры і вядучыя творчыя калектывы, вядомых і прызнаных не толькі ў нашай краіне, але і за яе межамі: Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета, Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага, Нацыянальнага акадэмічнага народнага хору Рэспублікі Беларусь імя Г.Цітовіча, Беларускай дзяржаўнай філармоніі, Беларускага дзяржаўнага ансамбля “Песняры”, Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, рэдакцыйна-выдавецкай установы “Культура і мастацтва” ды шэрагу іншых устаноў і арганізацый.

Т.К.

На фота Андрэя СПРЫНЧАНА: новы дом на Нёманскай сабраў сваіх жыхароў; старшыня ЦК прафсаюза работнікаў культуры Мікалай Шаўцоў на ўрачыстай цырымоніі ўручае ордэры і каштоўныя падарункі.

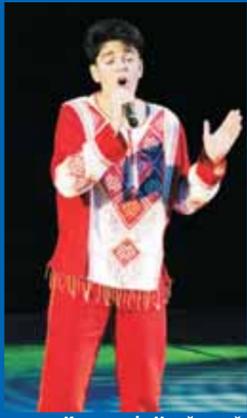
2.

Кірыл Целяпнёў (кларнет).

Іван Рэнанскі (віяланчэль).

Канстанцін Цылурызаў.

Група "Какеткі".

Дар'я Аўрамава (флейта).

Аляксандр Шувалаў і Анатоль Таран.

Уладзіслаў Плігаўка (баян).

Кацярына Пукст (скрыпка).

Вольга Чабатарова.

Арцём Галуза (гітара).

МАЛАДЫЯ, ТАЛЕНАВІТЫЯ, АПАНТАНЫЯ!

18 снежня ў Малай зале Палаца Рэспублікі адбыўся справядны канцэрт лаўрэатаў, стыпендыянтаў і дыпламантаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Дзейнасць фонду, якому амаль 14 гадоў, — сведчанне нястомнага дзяржаўнага клопату пра новае пакаленне творцаў. А канцэрт, што сабраў лепшых з лепшых, чымсьці нагадваў навагоднюю ёлку, усю ў рознакаляровых зорках і шарыках, кожны з якіх — бы маленькая планета. Чым не мадэль творчага сусвету?

Узорная капэла хлопчыкаў і юнакоў пад кіраўніцтвам Алы Ігумнавай (Брэст) утварыла сапраўднае вакальна-танцавальнае шоу — лепей за знакамiты расійскі хор Ту-рэцкага, дэманструючы і шыкоўнае сямі(!)галоссе, і адметныя сола, і пластыку, годную шоу-балета "Тодэс". Прычым усё гэта — выключна на аснове беларускай музыкі, дзе былі і новая лірыка-патрыятычная песня Алены Атрашквіч, і, у яе ж апрацоўцы, класіка неафольку — харавы цыкл Андрэя Мдзівані "Гуслейкі". Такая сакавітая, каларытная беларускасць, заўзятасць выступлення хлапчукоў глядзеліся яшчэ адным адгалінаваннем традыцый Уладзіміра Мулявіна і яго "Песняроў".

У праграме канцэрта былі і неверагодныя тэмпы цымбалаў (Аляксандра Дзенісеня і ансамбль "Усмешка"), і "спарборніцтва" педагога і вучня (Аляксандр Шувалаў і Анатоль Таран), што ператварылася ў чудаўны дыялог раскаванай баяннай "імправізацыйнасці", і гэтка "гарэзлівая інтэлігентнасць" скрыпкі (Кацярына Пукст), і фантастычна прыгожы голас кларнета (Кірыл Целяпнёў), і неўтаймоўнасць фартэпіяна (Яўген Галанаў), і "народныя" гульні віяланчэлі, што "прымервала маску" басэтлі (Іван Рэнанскі), і вытанчаны танец пальцаў на гітарных струнах (Арцём Галуза), і аркестравае багацце баяннага тэмбру (Уладзіслаў Плігаўка), а яшчэ харэаграфія, цырк, оперныя, народныя, эстрадныя спевы (у тым ліку ўжо прызнанай зоркі, лаўрэата Фонду 2005 г. Понеш Абасавай). І як "чырвоная нітачка", што звязала ўсе гэтыя нумары, — чароўная вядучая, рэдактар Брэсцкага тэлебачання Алена Даміева, якая настолькі творча падышла да прапанаванага ёй сцэнарыя, што, аб'яўляючы "Купалінку", заспявала яе сама.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Юрыя ІВАНОВА

Узорная капэла хлопчыкаў і юнакоў Брэсцкага абласнога палаца культуры Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі.

Майстэрня эстраднага танца БДКІМ.

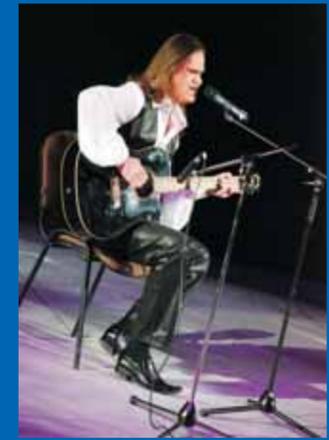
Ілля Сільчук.

Яўген Галанаў (фартэпіяна).

Алена Пазыак.

Аляксей Крчат.

Понеш Абасава.

Чатыры тысячы першых перамог

Першы этап Рэспубліканскага конкурсу "Зорка ўзыхля над Беларуссю" скончыцца праз лічаныя дні, а яго асноўныя вынікі будуць падведзены на пачатку студзеня. Але ўжо сёння можна казаць аб амаль чатырох тысячках удзельнікаў з усіх рэгіёнаў краіны! І гэта без уліку канкурсантаў — навучэнцаў сярэдне-спецыяльных навучальных устаноў культуры і мастацтва, што, як і пазначана ў Палажэнні аб конкурсе, пачынаюць спарборніцтва адразу з абласнога тура.

Брэсцкая вобласць. На пачатку каляднага тыдня ў Конкурсе прынялі ўдзел каля 700 таленавітых жыхароў вобласці. З іх у другі этап раённыя журы, у склад якіх уваходзілі прафесіяналы галіны культуры і мастацтва, было адабрана 384 чалавек. Самым вялікім поспехам карысталася намінацыя "Эстрадныя спевы": практычна ва ўсіх раёнах з яе ў далейшы этап прайшло па тры удзельнікі. З амаль такім жа вынікам развіталіся падзеі ў спарборніцтве аматараў аўтарскай песні. Крыху адстаюць ад іх намінацыі "Сучасны танец" і "Размоўны жанр". А што да намінацыі "Скульптура", "Дызайн", "Сацыяльная рэклама" і "Рэжысура масавых святаў", то ахвотныя паўдзельнічаць па іх у Конкурсе знайшліся далёка не ў кожным раёне. Так, у Маларыцкім раёне не было фатографіі, у Столінскім — скульптураў, а ў самім Брэсце не знайшлася рэжысёраў...

Віцебская вобласць. 772 заяўкі атрымалі раённыя аддзелы культуры ад патэнцыйных удзельнікаў "Зоркі". З іх на сам Віцебск прыйшлося 85. Менавіта ў абласным цэнтры знайшліся таленты ва ўсіх намінацыях, самай папулярнай з якіх сталі, натуральна, "Эстрадныя спевы". А вось ахвотных у "Сацыяльнай рэкламе" і "Скульптуры" было па-мінімуме, прынамсі, толькі ў Наваполацку і самім Віцебску. Усяго, без уліку адборачных тураў у Верхнядзвінскім, Докшыцкім і Міёрскім раёнах, што адбыліся ўжо пасля таго, як гэты нумар быў падпісаны да друку, у наступны этап Конкурсу прайшлі 92 чалавекі.

Гомельская вобласць. Раённыя адборачныя туры на Гомельшчыне, у якіх прынялі ўдзел каля 700 чалавек, адбыліся яшчэ да 12 снежня. А 19-га ў Калінкавічах падводзілі вынікі апошняга, трэцяга, занальнага тура. Апрача таго, канчатковыя вынікі па намінацыях "Рэжысура масавых святаў", "Дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва", "Жываліс і графіка", "Скульптура", "Дызайн", а таксама "Фатографія" будуць вядомы да студзеня. Самым папулярнай стала намінацыя "Эстрадны танец", найменш папулярнай — "Сацыяльная рэклама", у якой пажадаў спарборнічаць толькі адзін чалавек. Па

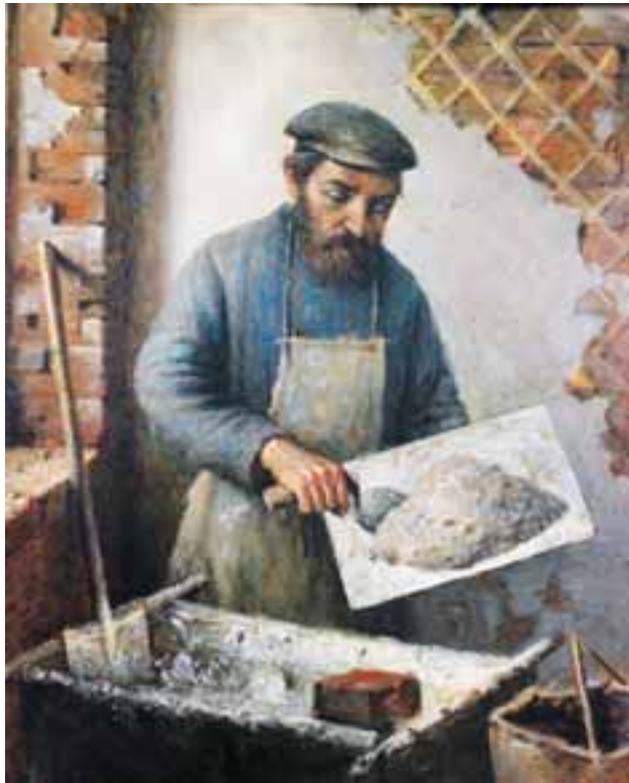
стане на 22 снежня ў другі тур па вобласці прайшло 68 удзельнікаў. Але апошняя лічба на дзень падпісання нумара ў друк пакуле не канчатковая.

Гродзенская вобласць. У Гродзенскай вобласці найбольшая колькасць удзельнікаў была прадстаўлена ў намінацыях "Эстрадныя спевы", "Народныя спевы", "Аўтарская песня". Члены журы адзначылі высокі выканальніцкі ўзровень канкурсантаў-вакалістаў з Бераставіцкага, Магдоўскага, Слонімскага, Ваўкавыскага раёнаў і самога Гродна. Усяго было прынята 139 заявак. У жанрах выяўленага і прыкладнага мастацтва, фатографіі былі прадстаўлены работы навучэнцаў школ вобласці і Гродзенскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў, які мае моцную школу выкладання. Члены журы зацікавілі і ўразлілі фотаздымкі на тэму роднай прыроды і помнікаў архітэктуры, адлюстраванні лірычных вобразаў людзей правіцці.

Магілёўская вобласць. Экспертная камісія адзначыла высокую творчую канкурэнцыю паміж удзельнікамі, сярод якіх асноўную колькасць складалі прадстаўнікі ўстаноў культуры і адукацыі (навучэнцы агульнаадукацыйных школ, выхаванцы пазашкольных устаноў, дзіцячых школ мастацтваў (усіх тыпаў), выкладчыкі, навучэнцы і студэнты сярэдніх прафесійна-тэхнічных і вышэйшых навучальных устаноў), працоўнай моладзі. Найбольшай папулярнасцю карысталіся намінацыі "Эстрадныя спевы", "Народныя спевы", "Жываліс і графіка", "Дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва", "Фатографія". У першым этапе конкурсу, які прайшоў у Магілёўскай вобласці, прынялі ўдзел 674 чалавекі, у тым ліку індывідуальных канкурсантаў — 440 і 49 калектываў.

Мінская вобласць. У сталічным рэгіёне, за выняткам удзельнікаў з ССНУ, колькасць канкурсантаў не такая і малая: у другі этап прайшло 158 чалавек. Але трэба ўлічваць і той факт, што ў сталічным рэгіёне няма абласнога цэнтры. Таму колькасць прайшоўшых у другі тур натхняе, тым больш, што сярод адабраных — ажно чатыры рэжысёры масавых святаў і тры спецыялісты па сацыяльнай рэкламе! Больш за іншых, прадказальна, будучых зорак эстрады...

Мінск. Апошні адборачны тур адбыўся 23 снежня ў Цэнтральным раёне. Усяго ж у Мінску атрымалі 218 заявак на ўдзел: 32 — калектывныя, 186 — індывідуальныя. На гарадскі адбор прайшлі 42 удзельнікі: 7 творчых калектываў і 35 — "у асабістым заліку". Дарчы, агульная колькасць канкурсантаў на другім этапе — 147 чалавек.

“ПАРТРЭТ” ВІЦЕБСКА Ў ДЭТАЛЯХ

У Нацыянальным гістарычным музеі Рэспублікі Беларусь экспануецца выстаўка калекцыі твораў Юдэля (Юрыя) Пэна са збору Віцебскага абласнога краязнаўчага музея. Экспазіцыя прысвечана 155-годдзю з дня нараджэння мастака і праводзіцца ў рамках доўгатэрміновага праекта “Культура не мае правінцыі”.

Ю.Пэн.
“Тынкаўшчык”.

Юрыю (так ён падпісваў свае карціны пасля заканчэння Акадэміі мастацтваў у Пецярбургу) Маісеевічу Пэну было наканавана лёсам не толькі пакласці пачатак мастацкага жыцця ў Віцебску, але і ўнесці свой уклад у гісторыю еўрапейскага і сусветнага мастацтва XX ст. У 1891 г. ён пасяліўся ў Віцебску і там жа адкрыў сваю школу малявання і жывапісу — аснову будучай Віцебскай мастацкай школы.

Ю.Пэн. “Млын на Віцебсе”.

Ён пакінуў гораду над Заходняй Дзвіной вельмі каштоўную і велізарную спадчыну — калекцыю сваіх мастацкіх твораў (больш за 800 работ). На жаль, большая частка яе была згублена ў Вялікую Айчынную вайну за час знаходжання работ у Расіі. На сённяшні дзень у Віцебскім мастацкім музеі захоўваюцца 166 жывапісных і 17 графічных твораў, а таксама збор фотаздымкаў і дакументаў. Увесь збор мастака налічвае 370 музейных прадметаў.

Работы Ю.Пэна, якія прадстаўлены на выстаўцы, даюць магчымасць раскрыць увесь дыяпазон мастака і, адначасова, прасачыць іх стылістыку і жанравую структуру. Ягоная творчасць адрозніваецца глыбокім філасофскім сэнсам і жыццялюбствам, яна — узор велізарнай глыбіні і прафесіяналізму. Пранікнёнасць, мудрасць, нейкае асаблівае пачуццё годнасці ва ўсіх работах майстра. Ён спакойна, грунтоўна, рэалістычна апавядае, апісвае толькі тое,

што цікава яму, што прыцягвае, трывожыць і захапляе.

Цэнтральнае месца ў ягонай творчасці займае партрэт. Менавіта ў гэтым жанры найбольш поўна выявілася ўменне мастака пранікнуць у свет мадэлі, раскрыць яе характар. Нягледзячы на пастановачнасць некаторых партрэтаў, дбайнасць акадэмічнай штрыхоўкі і мяккасць затушоўвання, першае, што кідаецца ў вочы, — вернасць жыццёваму характару, настрою чалавека ў канкрэтнае імгненне.

Ю.Пэн. “Дзяўчына ў белым”.

Асобна вылучаюцца партреты старых людзей. Яны адрозніваюцца асаблівым псіхалагізмам. Кожная рысачка твару, зморшчыны, вялікія вузлаватыя

рукі, сам нахіл галавы, погляд — усё кажа пра своеасаблівы душэўны склад партрэтнага і яго жыццёвы шлях: “Партрэт старога яўрэя ў чорнай шапач-

цы”, “Стары палкоўнік з мундзірам”, “Стары з кошыкам”, “Тынкаўшчык”, “Шкляр”...

Важную ролю ў творчасці Пэна адыгрываюць жаночыя партреты. Асабліва гераінь мастака ў тым, што для яго жанчына рэалізавалася толькі ў жаночасці. Мастак любіўца жанчынай ад яе юнацтва да сталасці — і толькі, але гэта не выключае псіхалагічнай характарыстыкі мадэлей. Прызначэнне жанчыны, паводле Пэна, — захапляць, радаваць, упрыгожваць жыццё.

Велізарная частка творчасці майстра прысвечана Віцебску, яго краявідам, гісторыі, побыту гараджан. Пэн сканцэнтраваны ў сваім мастацтве выключна на выяве характараў, тыпаў і сцэн навакольнай рэчаіснасці. Рэчаіснасцю гэтай было жыццё правінцыйнага Віцебска, дзе цесна перапляталіся, перасякаліся, узаемаздзейнічалі розныя светапогляды, уклады, рэлігіі. Ён маляваў горад, як чалавечы твар, выпісваючы кожную дэталю ў гэтым “партрэце”, што можна ўбачыць у палотнах “Млын на Віцебсе”, “Дамок”, “Мост праз раку”, “Хатка з плотам”, “Вуліца”, “Восень”.

У лісце свайму першаму настаўніку Ю.Пэну Марк Шагал у 1933 годзе так напісаў напрыканцы: “Ведаецца, што, нягледзячы на тое, што нашы дарогі ў мастацтве розныя, — я ўсё ж Вас люблю, люблю і заўсёды Вам удзячны...”.

У экспазіцыі “Калекцыя работ Ю.М. Пэна” сабрана некалькі дзесяткаў твораў, якія не выстаўляліся больш за 50 гадоў. Аматы мастацтва будуць мець магчымасць убачыць іх да канца студзеня наступнага года.

**Таццяна ШКЛЯР,
навуковы супрацоўнік
інфармацыйна-
выставачнага аддзела
Нацыянальнага
гістарычнага музея
Рэспублікі Беларусь**

Родная — розная

У.Сайко. “Родная зямля”.

Вынікі Года роднай зямлі Беларускай рэспубліканскай саюз моладзі вырашыў падвесці творча: гэтымі днямі па ініцыятыве грамадскага аб’яднання ў Цэнтральнай бібліятэцы імя Янкі Купалы праходзіць выстаўка маладых твораў Дзяніса Іванова і Уладзіміра Сайко “Сыны роднай зямлі”. І такая назва — не проста прывязка: яна сапраўды дакладна адлюстроўвае характар і змест работ маладых твораў. Азёры і рэкі Беларусі, храмы і помнікі — усё адлюстравана ў творах мастакоў з непадробнай шчырасцю і любоўю.

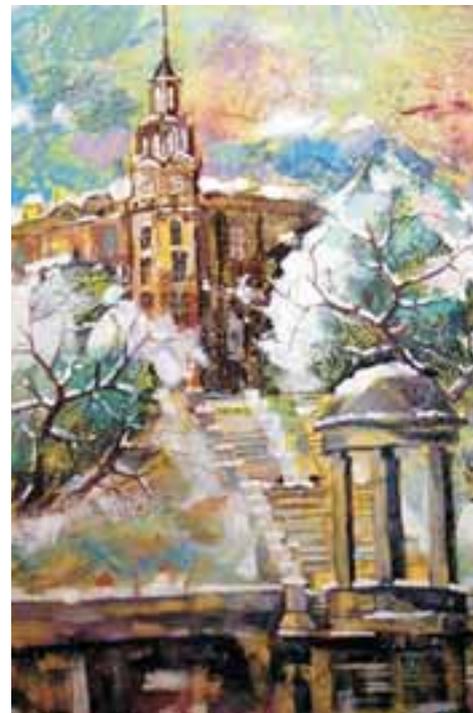
Прадстаўлены на выстаўцы работы — пераважна пейзажы, што адлюстроўваюць краявіды радзімы. Але і ў такіх, здавалася б, абмежаваных умовах — у межах адной экспазіцыі — удалося паказаць два розныя позіркы на рэчаіснасць, розныя падыходы да творчасці,

нарэшце, розныя стылі і тэхнікі. Так, калі палотны алеем Уладзіміра Сайко глядачы называюць “па-вясковаму цёплым”, то урбаністычныя творы Дзяніса Іванова (ад бацька да малюнкаў пастэлю) ужо не такія мяккія — халоднейшыя за работы калегі і па каларыце, і па змесце.

Так склалася, што поруч з паняццем “малады творца” ў сучасным успрыняцці згадваецца і “авангард”, “канцэптуальнае мастацтва”. Але ў творах Уладзіміра і Дзяніса — навучэнцаў гімназіі-каледжа мастацтваў імя І.В. Ахрэмчыка — акадэмізм пакуль што пераважае над аўтарскімі адкрыццямі, мудрагелістым стылем, і, магчыма, таму іх рэалістычныя замалёўкі штодзённага жыцця Бацькаўшчыны становяцца яшчэ больш зразумелымі і блізкімі шырокаму глядачу.

Абодва хлопцы — неаднаразовыя ўдзельнікі і пераможцы шэрагу мастацкіх конкурсаў і экспазіцый. Персанальная выстаўка для іх — таксама не дзіва. Але такі праект, дзе юнакам давялося працаваць у тандэме, супастаўляючы розныя погляды на падобныя рэчы, — важны вопыт для кожнага з іх і значны ўнёсак у скарбонкі творчых заваёў.

Дар’я ДАНИЛЕВІЧ

Д.Іваноў. “Мінск. Над Свіслаччу”.

Вам на сёмае неба?

Упершыню з музычнай казкай “Зоркі сёмага неба” я пазнаёмілася некалькі гадоў таму ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Але тады гэта было, можна сказаць, напauкaнцэртнае выкананне цудоўных мелодый Уладзіміра Кур’яна, што звязваліся размоўнымі дыялогамі. Дый сам сюжэт (прыгоды Ката Мурмота і Лялькі Элі, якія ідуць выратаваць зоркі) быў звернуты, найперш, да навагодніх святаў.

У версіі ж ад Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага атрымаўся павунаватасны казачна-філасофскі і нават метадычна-павучальны спектакль на вечную тэму: “Что такое хорошо и что такое плохо”, як азначыла вынік творчая група на чале з аўтарам п’есы і рэжысёрам-пастаноўшчыкам Генадзем Давыдзькам.

Відовішча трымаецца на сцэнаграфіі Веніяміна Маршака і, найперш, на крэатыўных сцэнічных строях Марыі Герасімовіч. У спектаклі няма такіх папулярных апошнім часам разнастайных пераўвасабленняў адзінай сцэнічнай канструкцыі, што адпавядала б варыяцыйным і монатэматычным формам у музыцы. Наадварот, усё заснавана на нечаканых візуальных рашэннях абагульненых вобразяў: кантраст, яшчэ кантраст. Дый як намаляваць Ляноту, Страх, Нахабства, Уладальства, іншыя чалавечыя заганы? У мульціку ці сучасным лялечным тэатры зрабіць гэта было б куды прасцей, таму пастаноўшчыкі не сталі абмяжоўвацца вобразнымі сродкамі адно драматычнага тэатра, далучыўшы здабыткі тэатра ценяў (паездкі ў чароўным ліфце), лялечных шэсцяў (строі Лізуноў-падлізаў, спадарожнікаў Цётхуны Баюшкі і іншыя).

Цікавая п’еса, трапныя вершаваныя радкі сведчаць, што напісанне гэтай казкі не стала для Г.Давыдзькі справай фармальнай, — у тэкст і пастаноўку былі ўкладзены не проста промні натхнення, а творчы запал. У рэжысуры ёсць удалыя ходы, што натуральна злучаюць асобныя мізансцэны. Каб прыбраць, да прыкладу, падушку Баюшкі, не патрэбную ў наступным эпізодзе, Мурмот прыхоплівае яе з сабой у далейшае падарожжа, але раз’юшаная Эля шпурляе “рэквізіт” у кулісы. Дый ідэя чароўнага ліфта, які ў сучасных умовах замяняе дыван-самалёт, надае спектаклю тэмпырытм, дапамагае хуткай і лагічнай змене карцін.

“Калючы” Кот супраць “узорнай дзяўчынкі”

Шматстылёвая, рознажанравая музыка У.Кур’яна спалучае поп, рок, рэп, фольк, стылізацыю класіцызму і пампезных маршаў. У цяперашняй версіі яна набыла добрую аранжыроўку Вітала Аляшкевіча і выдатных выканаўцаў — акцёраў-спевакоў у адной асобе.

Уладзімір Глотаў (Кот Мурмот) увасабляе гэткага яршыстага падлетка, які не навучыўся пакуль стрымліваць свае эмоцыі і словы, таму з-за “калючай” імпульсіўнасці часта трапляе ў непрадбачаныя сітуацыі. Акцёр настолькі натуральна пачувае сябе ў рок-стылістыцы, што яго песенны партрэт можна было б і пашырыць — нават тым жа музычным матэрыялам, але з новымі словамі, як гэта традыцыйна робіцца ў мюзіклах. Эля (Аляксандра Багданова) — тыповы прыклад “узорнай дзяўчынкі”, якая жыве намерам выратаваць не толькі ўвесь свет і далекія зоркі, але і свайго новага сябра, адчуваючы за яго не самым салодкім характарам добрую душу. Яе слабым месцам аказва-

ецца выпрабаванне славай першай прыгажуні, і толькі “падлетак андэграунда” можа выратаваць яе ад гэтай гламурнасці. Адкрыццём становіцца Андрэй Душакін у ролі Разлюля. Артыст сам “напрасіўся” на гэты вобраз, уклаўшы ў сваю пародыю шмат трапных назіранняў за эстраднымі выканаўцамі.

Адзінае, што патрабуе ў спектаклі ўдасканалення, — гэта фінал. Не вельмі пераканаўчай аказваецца сустрэча з Сытухай. Ну, а тое, што яна лопнула ад сваёй сквалнасці да ежы, дзецям трэба тлумачыць дадаткова. Прычым пад час апошняй песні, на якую, як у гала-канцэрце, збіраюцца ўсе ўдзельнікі. Тут зноў узнікае гэткая “незразумелка”: усе героі разам — і станоўчыя, і адмоўныя, якіх толькі што перамаглі, — спяваюць гімн зоркам. Калі б артысты проста выхадзілі на музычны паклон — ніхто не спрачаўся б. Дый ідэя “перавыхавання” Наглюка, Ляноты (ну не падыходзіць ёй такое добрае, ласкавае імя — Баюшка!) — сама па сабе не блага. Ці, наадварот, ідэя вечнай барацьбы з чалавечымі заганами: ледзь “ухопіш зорку з неба” — ажно зноў цябе абступаюць розныя “зорныя хваробы”. Але пералічаныя варыянты не атрымліваюць адпаведнага вырашэння, застаюцца непрапрацаванымі і таму незразумелымі.

Спектакль прызначаны для сямейнага прагляду, але пры цяперашнім сцэнічным рашэнні, пэўна, патрабуецца ніжняе ўзроставае абмежаванне: наўрад ці яго зразумеюць самыя маленькія — трохгадовыя наведвальнікі. Дый паўтары гадзіны без перапынку ў такім узросце — праблема. Можа, усё ж адпускаяць дзятву ў буфет і проста “прабегчыся” — акурат пасля “трох нябёсаў”?

Надзея БУНЦЭВІЧ

На здымках: сцэны са спектакля. Фота Андрэя СПРЫНЧАНА

Нягледзячы на тое, што з вострымі сталічнымі ТЮГ знаходзіцца на рэканструкцыі і не мае свайго сталага памяшкання, тэатр не перастае радаваць сваіх гледачоў прэм’ернымі спектаклямі і традыцыйнай навагодняй казкай. Сёлета гэта — “Дзюймавачка” паводле знакамітай казкі Ханса Крысціяна Андэрсена.

Знешняя сюжэтная лінія спектакля практычна не адрозніваецца ад андэрсенаўскай казкі, вядомай практычна кожнаму маленькаму гледачу. Тэатр пазначае спектакль як гісторыю пра мацярынскую любоў, якая вядзе па жыцці і ратуе ў складаных хвілінах. Аднак аўтар сцэнічнай рэдакцыі Юрый Шчуцкі “выцягвае” на

імкнецца бачыць у ім недасканаласць і варожасць, што гэты пазітыўны настрой перадаецца не толькі ўсім навакольным персанажам, але і нам, глядачам, ствараючы ў зале насамерэч святочны настрой. І цалкам натуральным выглядае тое, што кожны з “няўдалых” жаніхоў Дзюймавачкі з гатоўнасцю выпраўляецца на пошукі і ратаванне дзяўчынкі.

У якасці пастаноўшчыка спектакля выступіла малады рэжысёр, нядаўняя выпускніца Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Наталля-Разалія Родзіна. Ды і ў ролі Дзюймавачкі на сцэне з’явілася ТЮГаўская дэбютантка — Таццяна Чардынцава, якая вельмі дакладна злавіла і ўвасобіла радасна-пазітыўныя інтанацыі сваёй гераіні. Сярод і н ш ы х

Непрачытаная “Дзюймавачка”

паверхню і іншыя матывы ды паўтоны, якія ў класічнай версіі практычна не прачытаюцца. І галоўная з іх крыецца ў тым, што ўсіх, на чым шляху сустракаецца Дзюймавачка — Чарвячка Дроню, Жабу з яе Сынком, Жука, Ластаўку, Мыш і нават Крата, — вабіць і скарае ў гэтай дзяўчынцы не толькі яе знешняя прыгажосць, колькі ўнутранае, душэўнае святло. Малеча настолькі шчыра радуецца навакольнаму свету і не

акцёрскіх работ можна вылучыць Мыш у выкананні Наталлі Якаўлевай, а таксама Мадам Жабуар Людмілы Разумавай з яе сынкам Жаруарам Брэкекекавічам (Аляксей Кірмуць).

Спектакль адрасаваны глядачам, пачынаючы з чатырох гадоў, аднак думаецца, што, паводле ТЮГаўскай традыцыі, ён будзе цікавы і для сямейнага прагляду.

Т.К.

Словы развітання

ЛЕСІН Віктар Міхайлавіч

18 снежня на 57-м годзе пайшоў з жыцця галоўны мастак Брэсцкага акадэмічнага тэатра драмы Віктар Міхайлавіч Лесін.

Гэта — вялікая, непраўная страта для родных, блізкіх, творчай інтэлігенцыі горада і калектыву тэатра. Пайшоў з жыцця вялікі мастак, чалавек шчодрага і яркага даравання, велізарнай унутранай годнасці і высакароднасці. Без работ, створаных яго талентам, немагчыма прадставіць сучаснае тэатральнае мастацтва Брэсцчыны.

Яго любілі не толькі як мастака, але і як чалавека, які валодаў незвычайнай абаяльнасцю і прыроджанай інтэлігентнасцю, вялікай духоўнай моцай.

Віктар Міхайлавіч Лесін нарадзіўся 24 верасня 1953 года ў Віцебскай вобласці. У 1979 годзе скончыў Ленінградскі дзяржаўны інстытут тэатра, музыкі і кінематаграфіі. Пасля заканчэння вучобы цягам 30 гадоў працаваў у Брэсцкім акадэмічным тэатры драмы галоўным мастаком. За гэтыя гады ім створана сцэнаграфія да 250 спектакляў, сярод якіх — “Брэсцкая крэпасць” К.Губарэвіча, “Хамуціус” А.Куляшова, “Раскіданае гняздо” Янкi Купалы, “Апраўданне крыві” І.Чыгрынава, “Вечар” А.Дударова, “Дыхайце эканомна!” А.Макаёнка, “Грай, Ёселе, грай...” Р.Горына, “Саламея Русецкая” С.Кавалёва, “Рэвізія” (па п’есе М.Гогаля “Рэвізор”), “Дзядзька Ваня” А.Чэхава, “Мост” паводле В.Быкава, “Рамэа і Джульета” У.Шэкспіра, “Маленькі прынец” А. дэ Сент-Экзюперы і інш. Спектакль “Злачынства і пакаранне” паводле Ф.Дастаеўскага ўдастоены спецыяльнага дыплама XIII Міжнароднага фестывалю “Белая Вежа-2008” за лепшую сцэнаграфію.

Віктар Міхайлавіч неаднаразова ўзнагароджваўся граматамі Брэсцкага абласнога выканаўчага камітэта, дыпламамі Беларускага саюза тэатральных дзеячаў. У 2008 годзе ўдастоены вышэйшага прызга “Крышталная зорка”. У лістападзе 2009-га В.М. Лесін быў узнагароджаны нагрудным знакам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь “За ўклад у развіццё культуры Беларусі”.

Лесін — гэта цэлая эпоха. Гэта сумленне, гэта высокая маральнасць і найвышэйшае майстэрства. Яго смерць — вялікая страта для мастацтва.

Віктар Міхайлавіч Лесін пакінуў аб сабе добрую памяць — у сэрцах гледачоў, калег, сяброў і блізкіх.

Пахаванне В.М. Лесіна адбылося 21 снежня. Правесці мастака ў апошні шлях прыйшлі яго калегі, блізкія сябры і прыхільнікі.

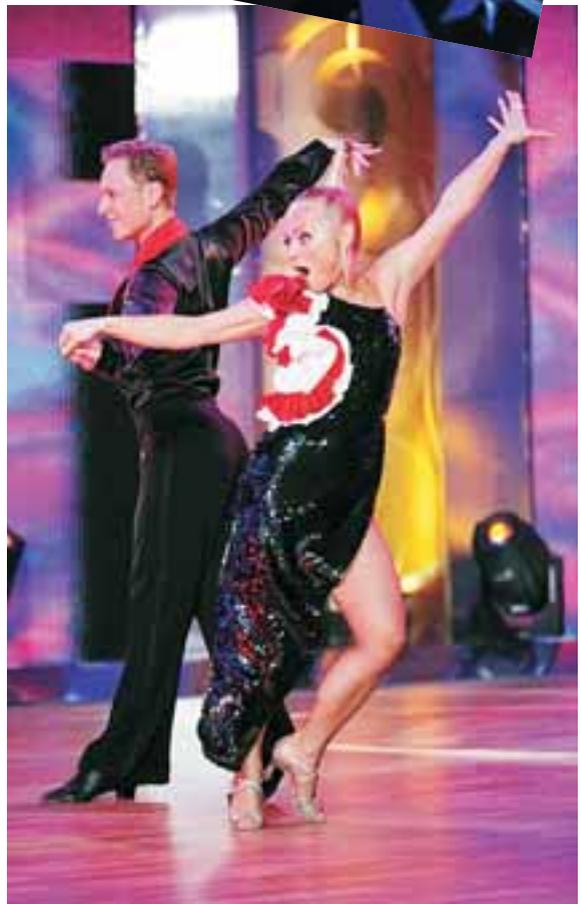
КАЛЕКТЫЙ БРЭСЦКАГА АКАДЭМІЧНАГА ТЭАТРА ДРАМЫ, УПРАЎЛЕННЕ КУЛЬТУРЫ АБЛВЫКАНКАМА

А калі “Ноч у музеі”?

Ядвіга Паплаўская і Аляксандр Ціхановіч на “Песні года”.

Права на неспадзяванку ў святочным меню”

Вечар распачнецца “Зорнымі танцамі”.

Да расповеду пра навагоднюю праграму Першага канала Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерэдыёкампаніі Рэспублікі Беларусь можна смела далучыць слова “меню” (што, зрэшты, тэлевізійшчыкі і робяць), бо яно прадугледжвае выбар. І сапраўды, кампанія мае магчымасць яго забяспечыць. Бо ў яе арсенале не адзін канал, а — цэлых два.

Адным з самых папулярных тэлепрадуктаў навагодняй ночы, без сумневу, стане “Песня года” на Першым канале. Традыцыю пачынаць з яе Новы год мае ўжо не адно пакаленне беларусаў. Сёлета звыклы россып расійскіх зорак тэлеэфэсту папоўніцца і беларускімі артыстамі: Ядвігай Паплаўскай і Аляксандрам Ціхановічам, Інай Афанасьевай, “Беларускімі песнярамі”, Анжалікай Агурбаш, Русланам Аляхно, Наталляй Падольскай і Б’янкай. Прычына таму зразумелая: “Песню года” ўжо не назавеш імпартным прадуктам. Непасрэдны ўдзел у яго вытворчасці сёлета ўзяла Белтэлерэдыёкампанія.

Яшчэ адзін маштабны праект Першага павінен заінтрыгаваць кожнага культурнага чалавека. Ён мае назву “Вельмі навагодняе кіно, альбо Ноч у музеі”. Але нічога, апрача назвы, пра гэты мюзікл тэлевізійшчыкі раней часу не распавядаюць: маўляў, каб не пазбаўляць глядача права на неспадзяванку.

Распачнуць жа пераднавагодні вечар “Зорныя танцы. Жаночы сезон”, студыя якіх ператворыцца ў сапраўднае кабарэ. Інтрыга шоу — вызначэнне пераможцаў праекта.

А літаральна на мінулым тыдні завяршылася гала-саванне на сайце Белтэлерэдыёкампаніі, у выніку якога вызначыліся Дзед Мароз і Снягурка з ліку пар вядучых праграмы “Добрай раніцы, Беларусь!”. Яны цягам некалькіх тыдняў выконвалі адмысловыя заданні, відэа-справаздачы пра якія можна было пабачыць у эфіры Першага. 2 студзеня менавіта вылучаная глядачамі пара правядзе эфір праграмы і сапраўдны навагодні ранішнік каля тэлецэнтра.

Па сакрэце паведамім імёны Дзед Мароза і Снягуркі на Першым: імі сталі Алена Міхайлоўская і Аляксандр Аўчыннікаў.

Падрыхтаваў Ілля СВІРЫН
Фота прадастаўлены прэс-службай
Белтэлерэдыёкампаніі

Упершыню свой адмысловы музычны прадукт сёлета прапануе і “ЛАД”. Паралельна з “Песняй года” будзе ісці іншае музычнае шоу — “Жывы гук”. Як запэўніў карэспандэнта “К” дырэктар Дырэкцыі музычных і забаўляльных праграм Белтэлерэдыёкампаніі Дзяніс Шпітальнікаў, гук будзе і сапраўды стопрацэнтна жывы — нават не кампрамісны “мінус адзін”. Тым артыстам, якія не маюць сваіх музычных саставаў, падыграе супергурт, сфарміраваны з суперпрафесіяналаў спецыяльна для гэтага праекта. Такі фармат для тэлебачання пакуль што нязвыклы.

“Жывы гук” без кампрамісаў

Стылістычны дыяпазон шоу будзе куды шырэйшы, чым у “Песні года”. Удзел у ім узялі і зоркі эстрады, і зусім “нефарматныя” маладыя калектывы.

Звыклы музычны тэлефармат на “ЛАДзе” будзе парушаны на карысць не толькі эксперыментатараў,

але і традыцыяналістаў: у пераднавагодні вечар з экрана прагучыць канцэрт ансамбля народнай музыкі “Бяседа”. Прэс-служба Белтэлерэдыёкампаніі звяртае ўвагу на тое, што гаспадыні здолеюць рабіць апошнія прыгатаванні да святочнага стала пад добрую музыку.

Стылі розныя, гук — “жывы”.

Увогуле, музычны складнік навагодняга эфіру на “ЛАДзе” будзе асабліва адчувальны. Глядачы ўбачаць канцэртны праграмы Браяна Адамса і гурта “Сплін”. Першы адбыўся ў аўстралійскім замку Стэйн, а другі — у мінскім Палацы спорту, і быў запісаны самай Белтэлерэдыёкампаніяй. Вядома, някелска было б, каб гэты спіс дапоўніў і хтосьці з айчынных выканаўцаў...

Дзед Мароз у навагоднім тэлеэфіры будзе мільгаць штохвіліну — якое ж свята без барадатага дзядулі? А вось яго айчыны калега Зюзя Паазерскі зробіцца эксклюзівам: ён з’явіцца толькі на “ЛАДзе”. 2 студзеня праграма “Свая кампанія” завітае ў ягоную рэзідэнцыю на Пастаўшчыне.

І.С.

Навагодняя будзе і кінапраграма на Першым і “ЛАДзе”.

За кулісамі музычнай прэміі СТБ пазнаёміліся Філіп Кіркораў і Юрый Дземідовіч.

Шэрагам навагодніх камедый і мюзіклаў адзначыцца святочны эфір “Сталічнага тэлебачання”. Як паведамлілі “К” у прэс-службе тэлекампаніі, асаблівы, прыўзняты настрой — галоўная мэта ўсіх, хто працаваў над спецыяльнымі праектамі. Сярод апошніх, дарэчы, ёсць і вельмі незвычайныя, якія ўпершыню з’явіцца ў беларускім тэлеэфіры.

На “... Рынг” — “сіткам”

Так, упершыню ў Беларусі знята так званая сітуацыйная камедыя, ці, скарачана, сіткам. Цікава, што сіткамы ўжо некалькі гадоў з’яўляюцца самымі рэйтынгавымі відовішчамі на расійскім тэлебачанні. Дастаткова згадаць тую ж “Маю любімую няню” ці “Шчаслівыя разам”. І вось, знаёмцеся: “Тэрэтыкі”.

Стужка расказвае пра маладых таленавітых жыхароў невялічкага, “закрытага” горада вучоных, якія абслугоўваюць электрастанцыю і якраз будуць яе новы блок. Героям “Тэрэтыкаў” хапае і энергіі, і пачуцця гумару. Вось толькі з жанчынамі хлопцам пакуль не шанцуе: не знаходзяць яны патрэбнага “падыходу”...

— У нас пакуль не вельмі вялікі вопыт працы над сіткамамі, — кажа рэжысёр праекта Сяргей Талыбаў. — Але за “Тэрэтыкаў”, якіх, дарэчы, здымаем адначасова на тры камеры, мы ўзяліся з вя-

І крыху музыкі!

лікім энтузіязмам. Нават змены ў сцэнарый уносім проста на здымачнай пляцоўцы, бо галоўнае ў сіткаме — трапна пажартаваць. Удалая фраза можа вырашыць поспех цэлай стужкі.

Сяргей Талыбаў вядомы глядачам як рэжысёр-пастаноўшчык серыялаў “Міліцэйская акадэмія-2”, “Дзядуля маёй мары”. Сярод выканаўцаў галоўных роляў “Тэрэтыкаў” таксама — былыя “кавээншчыкі”, а цяпер шоумены Яўген Смартыгін і Зміцер Танковіч, акцёры Максім Паніматачка, Генадзь Фамін, Алег Коц. Цікава,

Новы музычны праект тэлеканала сабраў разам не толькі хіты з любімых опер, мюзіклаў і аперэт, але і артыстаў Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета, нью-йоркскага Metropolitan-Opera, опернага тэатра Сан-Францыска, лонданскага Covent Garden, міланскага La Scala, Баварскай дзяржаўнай оперы, Марыінскага тэатра. “У навагодніх праграмах — музыка з опер “Севільскі цырульнік”, “Арфей у Пекле”, “Кармэн”, “Чаравічкі”, мюзіклаў “Коткі”, “Прывід оперы”, “Русалачка”, “Шэрбургскія парасоны”, “Поргія і Бес”, “Мая чудоўная лэдзі”, аперэт “Прынцэса цырка”, “Сільва” ды іншых. Мы зрабілі стаўку на славытыя найпрыгажэйшыя мелодыі, якія людзі пазнаюць з першых нот, — распавёў у эксклюзіўным інтэрв’ю карэспандэнту “К” першы намеснік старшыні Праўлення АНТ Сяргей ХОМІЧ. — Гэта будзе чароўна і святочна”.

— Дадзены праект мы робім разам з нашым Вялікім тэатрам оперы і балета, — дзеліцца падрабязнасцямі Сяргей Хоміч. — Гэта чудоўная, шыкоўная плячоўка для месца дзеяння. І самае галоўнае: артысты Беларускай оперы, музыканты — прафесіяналы сваёй справы, якімі трэба ганарыцца. У нас атрымалася вельмі цікавая, яскравая, двюхгадзінная праграма, мюзікл, дзе прагучыць казачная музыка і, разам з тым, знойдзецца месца для вясёлых гісторый. Мы імкнуліся ўлічыць і атмосферу навагодняй ночы, калі людзі сустракаюць гасцей, веселяцца, размаўляюць, і таму наша праграма пабудавана так, каб да яе можна было далучыцца ў любую хвіліну і адразу зразумець, што адбываецца. Мяркую, усе, хто будзе сустракаць Новы год з тэлеканалам АНТ, не застануцца расчараванымі.

— Сяргей Мікалаевіч, але навагодні эфір не вычэрпваецца часам навагодняй ночы. На якія яшчэ праекты тэлеканала АНТ варта звярнуць увагу?

— Па-традыцыі, у пераднавагоднія дні будуць транслявацца праграмы, якія палюбіліся гледачам, і ўсе яны будуць у навагодняй версіі. Адбудзецца таксама фінал “Бітвы тытанаў”. Звычайна да Новага года завяршаюцца вялікія праекты, альбо рыхтуюцца іх святочныя выпускі, — такога падыходу прытрымліваецца і канал АНТ.

— Калі вярнуцца да навагодняй тэмы: Новы год — гэта заўжды той чароўны час, калі адбываюцца ператварэнні. Ці напаткаюць пэўныя змены тэлеканал АНТ?

Мюзікл... вадкага металу

— 3 першай жа хвіліны 2010 года на тэлеканале адбудзецца змена ўсяго афармлення. У новай, сучаснай, стылістыцы — вадкі метал — будзе зроблены вядомы сімвал канала — тэлевізійная вежа. У той жа час, уважлівы глядач здолее заўважыць пераёмнасць графічных традыцый тэлеканала. У цэлым жа, новы графічны пакет стане больш разнастайным, яскравым і каларным.

— А што да кантэнт, новых праектаў...

— Што да кантэнт, дык, калі не згадваць далёка, самы цікавы і маштабны праект, які з’явіцца на нашым тэлеканале, — гэта праграма “Давай пажэнімся”. На сённяшні дзень у Расіі яна ўваходзіць у дзесятку самых папулярных праграм, і мы спадзяёмся, што і Беларускай аўдыторыі яна таксама прыйдзецца даспадобы. Справа тут адбываецца такім чынам. Тыя жанчыны і мужчыны, якія шукаюць сваю палову, спачатку дасялюць анкету на сайт тэлеканала. Далей жа спецыялісты па сямей-

ных пытаннях знаходзяць героям тры прэтэндэнткі, прэтэндэнткі на шлюб, і ўжо пад час праграмы, з дапамогай тых жа спецыялістаў, сваякоў, адбываецца выбар. Мяркую, што шматлікім адзінокім людзям гэты праект зможа дапамагчы. І наш тэлеканал, са свайго боку, будзе спрыяць таму, каб адзінокіх сэрцаў засталася меней. Ужо сёння запрашаем усіх дасялаць свае даныя і спрабаваць удачу. Праект патрабуе фінансавых выдаткаў і працы вялікай групы людзей, але, мне здаецца, ён апраўдае сябе.

Яшчэ адразу ж магу распавесці вам пра вяртанне ў новым сезоне ўлюбенай праграмы “Чудоўная пяцёрка”. Акурат

пошуку прыгожых дзяўчат. Гэтым разам будзем рыхваць кастынгі ў выхадныя, каб на іх здолелі трапіць усе ахвотныя.

Але толькі гэтым змені ў праекце не вычэрпваецца. Мы вырашылі адыйсці ад традыцыйнага фармату конкурсу прыгажосці, калі гледачы назіраюць толькі фінальнае шоу. У нас рыхтуецца некалькі праграм, кожная з якіх вылучыць лепшую з канкурсантак па розных крытэрыях. Першая перадача — гэта апавед пра кастынгі і прадстаўленне дзяўчат; другая — пад умоўнай назвай “Міс Талент” — раскрыве таленты прэтэндэнткі на карону “Міс Беларусь”; трэцяя будзе прысвечана спорту — на ёй мы выберам

Новы год пад “Геніяльныя мелодыі”, а вясна — разам з “Міс Беларусь”

цяпер збіраем прапановы ад кампаній, арганізацый, якія жадаюць удзельнічаць у праекце. Мінным разам быў вялікі ажыятаж, і таму мы прапануем ахвотным зноў паспытаць свае сілы. У новым годзе паспрабуем пакінуць у кантэнтце шоу ўсё лепшае, але штосьці абавязкова зменім. Асноўным лозунгам новай праграмы стануць хіты 90-х. Камандам, якія будуць спаборнічаць, прапануюцца розныя кампазіцыі выканаўцаў, гуртоў, што былі папулярныя ў той час. Таксама тэлеканал запланаваў запрасіць і саміх зорак 90-х на запіс праграмы, каб яны “ўласнаручна” маглі вызначыць пераможцу. Будзе цікава!

— І калі ж вернецца “Чудоўная пяцёрка”?

— Ужо напрыканцы студзеня. Але гэта яшчэ не ўсё. У студзені АНТ распачынае падрыхтоўку да праекта “Міс Беларусь-2010”. Амаль адразу ж пасля навагодніх святаў здымачная група тэлеканала разам з журы пачынае выезды ў абласныя гарады на кастынгі з мэтай

“Міс Спорт”; чацвёртая — “Міс Фота”, дзе натуральна, дзяўчаты паспрабуюць сябе ў якасці фотамадэляў, і г. д. Завершыць цыкл праграм фінальнае гала-шоу, на якім ужо будзе вызначана “Міс Беларусь”. Дзеля чаго гэта робіцца? Калі пераможцай конкурсу прыгажосці акажацца яшчэ, да прыкладу, і “Міс Фота”, у нашай краіны павялічацца шанцы на міжнародных форумах прыгажосці. Магчыма, наша “Міс Беларусь” не атрымае карону, да прыкладу, “Міс свету”, але яна зможа перамагчы ў пэўнай спецыялізаванай намінацыі. Чым не гонар? І па-другое, сачыць за конкурсам сярод беларускіх прыгажунь папросту вельмі цікава...

Вось такія прэм’ерамі ды добрымі знаёмымі праектамі парадзе гледача тэлеканал АНТ у новым годзе. І, напэўна, гэта яшчэ далёка не ўсё.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

На здымках: кадры з навагодняга праекта канала. Фота прадастаўлены прэс-службай АНТ

Адной з вызначальных для культурнай прасторы краіны падзей сёлета стала 40-годдзе Беларускага дзяржаўнага ансамбля “Песняры”. Снежань паднёс адразу дзве версіі бачання творчасці калектыву: канцэртную і музейную.

Палац Рэспублікі 9 і 10 снежня прымаў удзельнікаў ансамбля розных гадоў на сваёй сцэне. Іх сабралася на ўрачыстасць каля дзесяці чалавек. Тэлеверсію ж святочнай дзеі падрыхтаваў да навагодняга эфіру канал АНТ. У гэтым кантэксце не прайшоў незаўважаным і культурна-адукцыйны праект, прысвечаны 40-годдзю “Песняроў”, у Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы.

Выстаўка “Песня пра долю” з фондаў Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы і Музея Уладзіміра Мулявіна пры Беларускай дзяржаўнай філармоніі аб’яднала ў адной экспазіцыі рукапісы і прадметы, якія належалі творцам. Некаторыя рэчы, што дэманструюцца, ужо самі маюць гісторыю. Да прыкладу, легендарная “двухствольная” гітара “Гібсан”. Яна ў дзень адкрыцця стала цэнтрам экспазіцыі.

Асноўны стрыхань выстаўкі — выданні і рукапісы творцаў, фотаздымкі, іх асабістыя рэчы. Прычым пададзены яны такім чынам, каб данесці да гледачоў духоўнае адзінства класікаў музыкі і слова. Самыя вядомыя песні ансамбля на вершы Янкі Купалы ілюструюцца рукапісамі і фота пазта, перадаюць тое, што закладзена ім у тэкст, адлюстроўваюць эпоху, калі пісаўся твор. А поруч — вехі Купалавага шляху “Песняроў” Уладзіміра Мулявіна: ад “Спадчыны”, якую на прэзентацыі выстаўкі прадстаўляў народны артыст СССР, старшыня Беларускага саюза кампазітараў Ігар Лучанок, і да “Малітвы” на музыку Алега Молчана, што таксама прысутнічае на адкрыцці музейнага праекта. Зазначым, выступалі кампазітары і ў двухдзённым марафоне ў Палацы Рэспублікі.

С.Т.

У эфіры — “Тэарэтыкі”.

што ролі журналістаў у серыяле выконваюць сапраўдныя рэпарцёры і вядучыя праграм СТБ.

Эфір чатырохсерыйных “Тэарэтыкаў” запланаваны на 28 — 31 снежня, а эстафету гумару на СТБ прадоўжаць выступленні лепшых каманд Клуба вясёлых і знаходлівых.

Навагодні КВЗ пройдзе з удзелам гасцей — каманд “Фёдар Двіняцін СК РОСТРА” (Масква — Ступіна), “Станцыя Спартыўная” (Масква), “Трыёд і Дыёд” (Смаленск), а таксама наймацнейшых беларускіх каманд сезона Першай лігі Міжнароднага саюза КВЗ.

Што да музычнага складніка, то яго забяспечыць “Зорны рынг”. У навагоднім выпуску перадачы сустрэнуцца зоркі (вакальна-інструментальны ансамблі “Зямляне”, “Сіняя птушка”, спявак Валерыў Сюткін) і тыя, хто яшчэ не так даўно прылічаны да пачаткоўцаў (“Без білета”, “Цэнтр”, “J:Mors”). Як і заведзена, гледачы будуць мець магчымасць вызначыць пераможцу ў прамым эфіры. А 25 снежня ў эфір выйшла тэлеправаздача аб цырымоніі ўзнагарод тэлевізійнай музычнай прэміі СТБ, якая праводзілася ўпершыню. Магчымасць паказаць сваё майстэрства мелі ўладальнікі прэміі за лепшую песню, лепшы выканаўца, лепшы рок-гурт і г. д.

Музычную тэму ў эфіры СТБ прадоўжаць героі вядомых казачных твораў. У ноч на 1 студзеня можна будзе пабачыць мюзікл “Чырвоныя каптуркі” і “Як казакі...”. Персанажы першага перасоўваюцца на матацыклах ды размаўляюць на маладзёжным слэнгу праз электронную пошту. А другі з’яўляецца сучаснай версіяй гоголеўскіх “Вечароў на хутары ля Дзіканькі”.

Антон СІДАРЭНКА

Здымкі прадастаўлены прэс-службай “Сталічнага тэлебачання”.

Пад зоркай Свята Божага Нараджэння

У 2010-м — 100 гадоў

Да 1917 г.

1945 г.

1944 г.

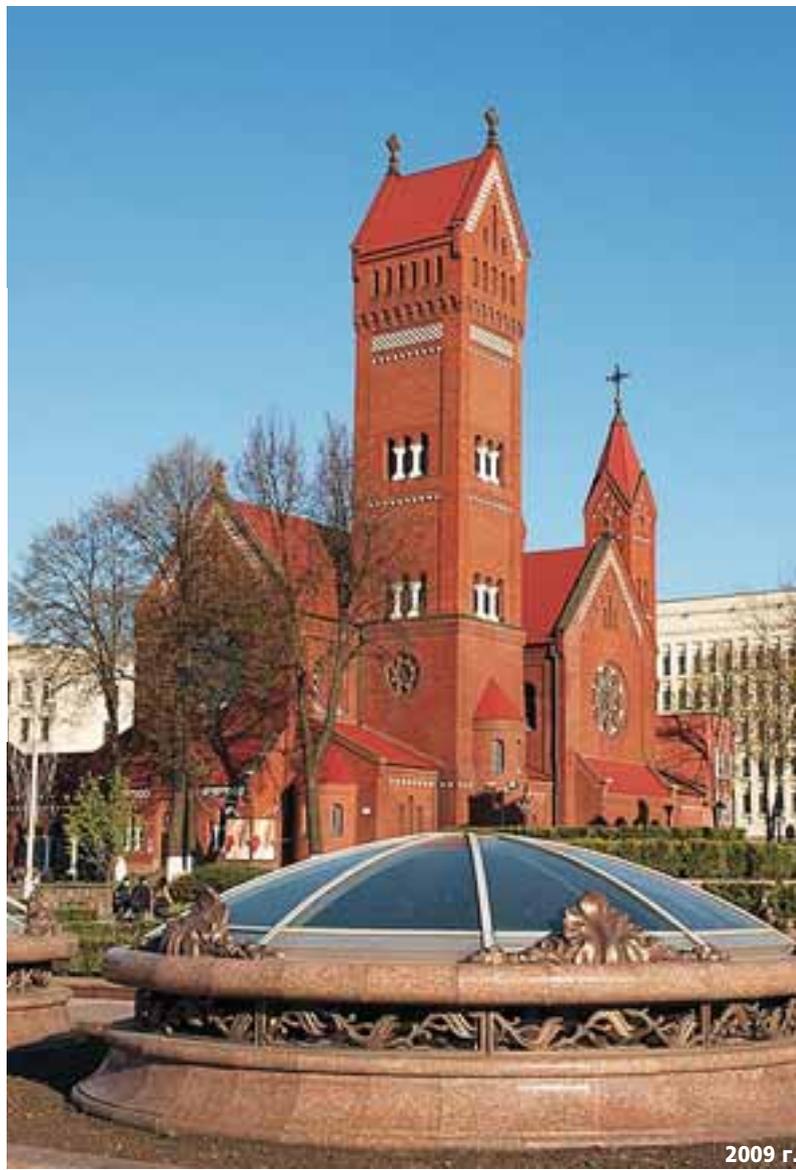

1963 г.

У 2009-м годзе “К” пісала пра гісторыю сталічнай архітэктурнай перліны — касцёла Святых Сымона і Алены, які мінчане і госці горада часта называюць Чырвоным, акурат перад яго 99-й гадавінай (гл. артыкул кінарэжысёра Уладзіміра Арлова ў “К” № 15 за 2009 г.). А на парозе 2010-га, што стане для касцёла юбілейным, і ў дні Свята Божага Нараджэння, калі помнік дойлідства паўстане перад вернікамі ва ўсёй урачыстасці свайго ўбрання, азірнёмся на мінулае стагоддзе, каб пабачыць, якім быў храм у цэнтры сённяшняга Мінска раней.

1916 г.

2009 г.

Калядоўшчыкі і... кулігаўшчыкі

Сярод святаў, што карысталіся найвялікшай пашанай шляхты ў XVIII ст., вылучаецца зімовы абрадавы цыкл, які па-язычніцку называўся “Калядкі”, “Масленка” і быў непасрэдна звязаны з Раждствам Хрыстовым, Вадохрышчам, сустрэчай Новага года. Не менш значным і асабліва вясельным быў і перыяд запусаў, якія пачыналіся пасля каталіцкага свята Трэх каралёў і паступова пераходзілі ў тое, што ў народзе называлася Масленкай, а ў еўрапейскіх гараджан і дваран — Карнавалам, традыцыі якога ідуць ад рымскіх сатурналіяў.

Гэтае слова, звязанае з вялікімі баляваннямі, ужывалася ў дачыненні да азначанага перыяду і ў старабеларускай шляхты. Як і ў народнай традыцыі, у шырокім ужытку ў шляхты і гараджан былі пераапрапанні: у дзеда, мядзведзя, бусла, казу. Напрыканцы святкавання моладзь рабіла выезд урачыста ўбраннага “караля”. Традыцыйнае каля-

даванне з абыходам усіх двароў, рытуальнымі дзеямі пераапрапанутых персанажаў, каляднымі песнямі і падарункамі не было распаўсюджана, аднак звычай хадзіць у госці, шчыра прымаць гасцей складала аснову свята. Баляванні з танцамі ладзіліся нават у дамах святароў. У XVII ст. сярод заможных гараджан, часткова — шляхты, існаваў звычай абдорвання калядой — каляднымі падарункамі, пераважна ежай. Каляду давалі вышэйшым па статусе асобам, яе прыносілі ўрачыстым шэсцем, у адказ госці атрымлівалі шодры пачастунак.

Адзін з пашыраных звычайных гэтага часу — кулігі, што фіксуецца сярод гарадскога насельніцтва Рэчы Паспалітай яшчэ ў XVII ст. Кулігі пачыналіся ў перадапошні тыдзень запусаў. Жыхары адной, а іншым разам — некалькіх сядзіб (за выключэннем малых, старых і тых, хто па практычнай неабходнасці не мог пакінуць дом) збіраліся разам, садзіліся ў сані і ехалі да чарго-

вага суседа, які павінен быў іх частаваць, а потым з пэўнай колькасцю людзей далучаўся да гасцей, і ўсе разам ехалі да новага гаспадара. Такім чынам збіралася доволі вялікая кампанія, што прырастала за кошт чарговага гаспадара і ўтварала істотныя цяжкасці наступнаму.

Калядная ежа павінна была быць тлустай, бо яна магічна забяспечвала дабрабыт на будучы год. Перш-наперш, елі шмат мясных страў, бо менавіта яны сімвалізавалі дабрабыт. Сярод іх культуравай стравай была каўбаса, якая ў Еўропе была сімвалам Карнавала. Каўбасы рабілі розных гатункаў, аднак самай папулярнай была літоўская — са свінога мяса, ялавічыны, дзічыны, у якую дабаўляліся прыправы. На зіму нарыхтоўвалі фаршыраваных булкая і салам рабчыкаў, марынаваных бакасаў, салёных дзікіх качак.

Стол упрыгожвала цалкам засаленая, а потым нафаршыраваная свіная галава.

Ігар ВУГЛІК,
кандыдат
гістарычных навук

Міністэрства культуры, Нацыянальная акадэмія навук, Нацыянальная бібліятэка Беларусі, Беларускі фонд культуры пасля набыцця нашай рэспублікай суверэнітэту актывізаваў захады па выаўленні і вяртанні вывезеных за межы краіны нацыянальных каштоўнасцей... Сёння такое вяртанне магчымае, найперш, дзякуючы найноўшым камп’ютэрным тэхналогіям. Апошні яскравы прыклад — лічбавы варыянт кнігазбору роду Храптовічаў.

Экслібрыс **Рымскі след кнігазбору Храптовічаў** з Вялікага княства

Класікі ў Шчорсах

Бібліятэка гэтага роду пачала фарміравацца прыкладна з другой паловы XVIII стагоддзя. А ўжо праз колькі дзесяцігоддзяў кнігазбор у Шчорсах Наваградскага павета стаў адным з самых багатых і каштоўных у Рэчы Паспалітай, а пасля і ў Расійскай імперыі. Яго заснавальнік Іяхім Літавор Храптовіч, канцлер ВКЛ, міністр замежных спраў Рэчы Паспалітай, набываў кнігі ў час падарожжаў па Францыі, Германіі, Галандыі і, вядома ж, сваёй краіне.

Значную частку калекцыі рэдкіх старадрукаў кнігазбору склалі кнігі з бібліятэкі кардынала Імперыялі ў Рыме, набытыя пасля яго смерці Храптовічам у 1793 — 1794 гг. Цікавыя яшчэ і такі факт: вялікую колькасць геаграфічных карт падарыў Храптовічам польскі кароль Станіслаў Аўгуст Панятоўскі, які ў 1784 г., вяртаючыся з Нясвіжа, наведаў Шчорсы і, несумненна, пазнаёміўся з бібліятэкай. Ды яна была даступная не толькі для манархаў. Паводле сведчанняў гісторыкаў, некалькі разоў у Шчорсах быў і Адам Міцкевіч. Даследчыкі ягонай творчасці свярджаюць, што ў бібліятэцы Храптовічаў пэўны матэрыял для напісання паэмы “Конрад Валенрод”. Таксама ў Шчорсах Міцкевіч працаваў над паэтычнай аповесцю “Гражына”. У бібліятэцы пастаянна бывалі і Іяхім Лялевель, Уладзіслаў Сыракомля...

Пасля адыходу кнігазбору да сына Іяхіма Літавора — Адама — кнігазбор працягваў папаўняцца старадрукамі і новымі выданнямі. Менавіта ў гэты час, пасля вяртання з Сібіры, з 1841 да 1846 года бібліятэкарам у Шчорсах працаваў Ян Чачот, які актыўна дапамагаў Адаму Храптовічу камплектаваць бібліятэку.

Але затым, як зазначылі бібліяграф навукова-даследчага аддзела кнігазнаўства Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Таццяна Рошчына і даследчык бібліятэкі Храптовічаў Анатоль Фурс у кнізе “Памяць Наваградскі раён”, кнігазбор перайшоў ва ўласнасць яго брата Іерэнея, а пазней — да пляменніка Міхаіла, рускага дыпламата. У гэты час каштоўныя выданні са Шчорскаўскай разыходзіліся па свеце, а сам кнігазбор зрабіўся недаступным для чытачоў. Новыя ўладальнікі бібліятэкі — Міхаіл і Канстанцін Храптовічы-Буцянёвы — вырашылі на пачатку XX стагоддзя перадаць кнігазбор на часовае захаванне ў бібліятэку Кіеўскага ўніверсітэта святога Уладзіміра і зрабіць яго тым самым адкрытым для навукоўцаў.

Мяркуецца, што перадача кніг, якую курыраваў прафесар Мітрафан Доўнар-Запольскі, адбылася з умовай, што з адкрыццём ўніверсітэта на беларускіх землях бібліятэка будзе вернута назад. Неўзабаве ў Мінску з’явіўся БДУ, пасля чаго рабіліся захады ў гэтым кірунку Наркаматам асветы. Ды з-за шэрагу юрыдычных супярэчнасцей кнігазбор Храптовічаў застаўся ў Кіеве.

Вяртанне на DVD

Па-новаму паглядзець на забытаную сітуацыю і знайсці аптымальнае рашэнне ў справе рэспубліцкай каштоўнага кнігазбору паспрабавалі супрацоўнікі Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі і Нацыянальнай бібліятэкі Украіны імя У.І.Вярнацкага. Як адзначыла Галіна Кірзева, загадчык навукова-даследчага аддзела кнігазнаўства НББ, удзельнікі сумеснага праекта цягам усяго

Іяхім Літавор Храптовіч.

шасці месяцаў ажыццявілі электронную рэканструкцыю бібліятэкі Храптовічаў, адлюстравалі пры гэтым яе лёс у XX стагоддзі, у тым ліку пад час Першай і Другой сусветных войнаў, а таксама яе сучасны стан.

Першым крокам у гэтай справе стаў семінар, што прайшоў сёлета ў красавіку ў Кіеве і быў прысвечаны пытанням супрацоўніцтва дзвюх бібліятэк па праекце UNESCO “Стварэнне каталога “Бібліятэка Храптовічаў”. У гэты ж час удзельнікі праекта з беларускага боку непасрэдна пазнаёміліся з выданнямі кнігазбору, але зразумела, што за невялікі час паспець апісаць больш як дзве тысячы кніг — не рэальна. З-за гэтага вырашылі пайсці па такім шляху, калі ў Беларусь дасылаліся лічбавыя выявы тытульных лістоў. Гэта стала своеасаблівым выпрабаваннем ачынных бібліяграфічных супрацоўніцтва дзвюх бібліятэк па праекце UNESCO “Стварэнне каталога “Бібліятэка Храптовічаў”. У гэты ж час удзельнікі праекта з беларускага боку непасрэдна пазнаёміліся з выданнямі кнігазбору, але зразумела, што за невялікі час паспець апісаць больш як дзве тысячы кніг — не рэальна. З-за гэтага вырашылі пайсці па такім шляху, калі ў Беларусь дасылаліся лічбавыя выявы тытульных лістоў. Гэта стала своеасаблівым выпрабаваннем ачынных бібліяграфічных супрацоўніцтва дзвюх бібліятэк па праекце UNESCO “Стварэнне каталога “Бібліятэка Храптовічаў”. У гэты ж час удзельнікі праекта з беларускага боку непасрэдна пазнаёміліся з выданнямі кнігазбору, але зразумела, што за невялікі час паспець апісаць больш як дзве тысячы кніг — не рэальна. З-за гэтага вырашылі пайсці па такім шляху, калі ў Беларусь дасылаліся лічбавыя выявы тытульных лістоў.

У выніку за гэтыя паўгода, па словах Галіны Кірзевай, былі падрыхтаваны спісы, бібліяграфічныя апісанні крыніц, створаны і адрэдагаваны лічбавыя дублікаты, у прыватнасці, электронныя копіі тытульных лістоў і тэкстаў рукапісных кніг.

Як паведамляла “К”, у каталог увайшлі бібліяграфічныя апісанні і копіі тытульных лістоў інкунабул, палеаграфічных лістоў XVI — XVII ст., выданыя, у тым ліку, і ў друкарнях ВКЛ. Практычна на ўсіх кнігах можна ўбачыць экслібрысы ці іншыя надпісы, якія маюць непасрэднае дачыненне да бібліятэкі.

У стваральніцкай дыска была магчымаць змясціць і некаторыя з арыгінальных і надзвычай каштоўных старадаўніх тэкстаў. Але перад гэтым, як сказала Галіна Кірзева, супрацоўнікі Нацыянальнай бібліятэкі звярнуліся па камплетную параду да доктара гістарычных навук, прафесара Георгія Галенчанкі. Улічваючы яго меркаванне, на дыску, да ўсяго іншага, змешчаны і паўнатэкставыя копіі такіх каштоўных рукапісаў, як Другі літоўскі статут XVI ст., Нататкі Міхаіла Млечкі XVII ст., а таксама выданне 1899 г. “Шчорскавая бібліятэка графа Литавора Храптовіча” С.Пташыцкага. На дыск трапілі і каталогі “Biblioteka Veterum” з пазнакамі ўладальніка бібліятэкі ды сістэматычны і алфавітны каталогі збору польскіх кніг “Zeszyt Biblioteki Polskiej”, што калісьці належалі Іяхіму Храптовічу.

Дарэчы, у бліжэйшы час дыск “Бібліятэкі Храптовічаў” будзе перададзены ў Шчорсы: праз 100 гадоў частка кнігазбору ў новым абліччы вернецца на радзіму.

Кастусь АНТАНОВІЧ

Беларусь — Індыя

Паласатыя істоты розных памераў і функцыянальнага прызначэння літаральна запаланілі перадсвяточныя паліцы крамаў. У нашай краіне многія вераць у тое, што наступны год будзе Годам Бенгальскага тыгра.

Жывы прататып свечак і плюшавых цацкаў найчасцей сустракаецца на тэрыторыі Індыі. Але пра тое, што гэты грозны драпежнік мае нейкае дачыненне да наступнага года, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Індыі ў Рэспубліцы Беларусь Рамеш ЧАНДЭР даведаўся... ад карэспандэнта "К". І вельмі здзівіўся. Запэўніўшы, што і ў самой Бенгаліі ніхто не ведае пра асаблівую ролю тамтэйшых тыграў.

— Наколькі мне вядома, традыцыйнае свята Новага года ў розных штатах Індыі прыпадае на розныя даты: гэта залежыць ад мясцовых традыцый. А ці папулярны ў вашай краіне "еўрапейскі" Новы год?

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Індыі ў Рэспубліцы Беларусь Рамеш Чандэр.

— Індыя — краіна вельмі разнастайная ў плане сваіх культурных традыцый. Безумоўна, яны накладваюць свой адбітак і на гэтае свята, як, зрэшты, і светапогляд людзей, характар іх заняткаў. Скажам, у бізнесменаў свае завяздзёнкі: яны змяняюць справаздачныя кнігі, каб пачаць Новы год з новага аркуша. Многія ў святочную ноч згадваюць падзеі мінулага года, аналізуюць, што было здзейснена, а што — не, будуць планы і загадваюць жаданні. Не думаю, што здзіўлю вас такой нашай завяздзёнкай, як перадсвяточны шопінг. Ці не так?

— А якія падарункі найбольш распаўсюджаны?

— Ёсць традыцыя дарыць у Новы год плодчы і садавіну. Але, зразумела, гэта не догма. Увогуле, мне даводзілася працаваць на дыпламатычных пасадах у самых розных краінах: Швецыі, Японіі, Чэхіі, Шатландыі... І мушу зазначыць, што Новы год там сустракаюць прыкладна аднолькава: вуліцы вялікіх гарадоў поўныя людзей, паўсюль тлум, феерверкі... Вам гэта, мабыць, знаёма.

Беларусь — Францыя

Днямі па ініцыятыве Пасольства Рэспублікі Беларусі ў Французскай Рэспубліцы дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея нашай краіны Уладзімір Пракапцоў нанёс візіт у Парыж прэзідэнту — дырэктару Нацыянальнага мастацкага музея "Луўр" спадару Анры Луарэту і ў Штаб-кватэру UNESCO. Асноўным пытаннем стала актывізацыя выставачнай дзейнасці паміж Беларуссю і Францыяй.

Візіт у Луўр

У час перамоў былі дасягнуты пагадненні, якія будуць садзейнічаць далейшаму развіццю і ўмацаванню культурных сувязей нашых краін у сферы выяўленчага мастацтва.

Было вырашана наладзіць у нашым Нацыянальным мастацкім музеі ў 2012 годзе выстаўку жывапісу з калекцыі Луўра. Разгледжаны папярэдні пералік твораў французскага жывапісу для ўключэння іх у мінскую экспазіцыю. Гэта будзе жывапіс эпохі Напалеона Банапарта. Абмяркоўваліся таксама пытанні супрацоўніцтва вядучых музеяў абедзвюх краін, у тым ліку — сумесная дзейнасць па музейфікацыі замкаў у Нясвіжы і Міры, па рэстаўрацыі і атрыбуцыі твораў мастацтва. Супрацоўнікі Луўра азнаёмілі Уладзіміра Пракапцова з экспазіцыямі Луўра і метадамі арганізацыі яго работы.

У выніку сустрэчы Уладзімір Іванавіч уручыў Анры Луарэту памятную сярэбраную манету, прысвечаную 100-годдзю А.В. Аладавай.

У ходзе візіту Уладзіміра Пракапцова адбылася таксама сустрэча з кіраўніком сектара грамадскіх сувязей і культурных мерапрыемстваў ААН па пытаннях адукацыі, навукі і культуры (UNESCO) спадаром Армелем Арру. Нагодай для яе стала тое, што восенню 2010-га святкуецца 200-гадовы юбілей беларускага мастака Івана Хруцкага, уключаны ў спіс памятных дат UNESCO. Прынята рашэнне аб арганізацыі выстаўкі І.Ф. Хруцкага з калекцыі Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь у Штаб-кватэры UNESCO ў 2010 годзе. У юбілейны год нашага земляка мяркуецца паказаць у Луўры больш за 10 ягоных палотнаў, створаных мастаком да 1848 года.

Вясной будучага года ў НММ РБ намечана правесці выстаўку французскіх імпрэсіяністаў з музеяў Нармандыі, а таксама запланавана персанальная выстаўка і нашага земляка Барыса Заборава, які цягам амаль 30 гадоў жыве і працуе ў Парыжы.

Наш кар.

На здымку: Уладзімір Пракапцоў і Анры Луарэт у час наведвання Нацыянальнага мастацкага музея. Фота Юрыя ІВАНОВА

Бенгальскі тыгр — ні пры чым!

— Натуральна! У нас гэта — усеагульнае свята, і мала хто абыходзіць яго ўвагай. Як і ў Еўропе, святочны перыяд пачынаецца ад каталіцкага Ражджства.

— Але ж у Індыі, дзе большасць насельніцтва вызнае індуізм, гэтае свята пазбаўлена сваіх рэлігійных і культурных каранёў...

— Сапраўды, хрысціян у нашай краіне адносна няшмат. Аднак Каляды мы ўсё адно адзначаем. У нас свята не мае таго рэлігійнага падмурка, які характэрны для хрысціянскіх краін, — для індыйцаў гэта проста радасны фэст.

— Дарэчы, паводле хрысціянскай традыцыі, Новы год таксама мае духоўнае значэнне. Ці ўласцівы такі падыход для індусаў?

— Сапраўды, свята мае два аспекты, і кожны акцэнт у ўвагу на тым, які для яго бліжэйшы. Для кагосьці гэта перадусім забава: танцы, ежа, феерверкі... Але многія ў Новы год абавязкова наведваюць храм, каб памаліцца за сябе, за сваю сям'ю і краіну, бо духоўны складнік свята і сапраўды вельмі важны. Зрэшты, большасць цудоўна сплучае і першае, і другое. І для ўсіх гэта перадусім радасны фэст, які не абыходзіцца без яшчэ аднаго аспекта — гастронамічнага.

— У нас часам жартуюць, што навагодні стол нельга ўявіць без салата "Аліўе". Ці ёсць нейкая "абавязковая" стравы ў Індыі?

Але без бенгальскіх агнёў — аніяк

— Думаю, не. Кожны гатуе тое, што яму падабаецца, а асартымент рэцэптаў у індыйскай кухні, як вы ведаеце, досыць шырокі. Зразумела, што гэта будучы толькі самыя лепшыя стравы, святочныя. І, у адрозненне ад навагодняга стала ў Еўропе, у Індыі пераважаюць плодчы. Мяснога, дарэчы, зусім няшмат, як і ўвогуле таго, што звычайна называюць "цяжкай" ежай.

Што да алкагольных напояў... Яны могуць прысутнічаць на навагоднім stole, але ніколі не будуць займаць яго асноўную плошчу. Шмат якія спаі нашага полікультурнага грамадства ўвогуле прынцыпова адмаўляюцца ад спіртнога.

— Ці ёсць у Індыі нейкія спецыфічныя навагодні завяздзёнкі?

— Так, сапраўды! Але няўжо святкаванне Новага года ў Мінску і, скажам, у Калкаце настолькі падобнае?

— Рэч у тым, што мне яшчэ не даводзілася адзначаць гэтае свята на Беларусі: я працую ў вашай краіне зусім нядаўна. Хаця праз колькі дзён ужо здолею параўнаць. Цудоўна, што ёсць свята, якое аб'ядноўвае ўсіх, якое ва ўсім свеце мае аднолькавы радасны сэнс.

Карыстаючыся нагодай, хацеў бы пажадзець усяго найлепшага маім беларускім сябрам і наогул усім жыхарам вашай цудоўнай краіны. За кароткі час праведзены тут, я паспеў скласці аб іх самыя лепшыя ўражання: гэта вельмі адкрытыя, дружалюбныя людзі. Хай Новы год прынясе больш радасці і дабрабыту ў ваша жыццё!

Гутарыў Ілля СВІРЫН

Беларусь — Італія

Італьянскі мастак Эмануэле Вентані вырашыў пашырыць наш круггляд. 11 снежня ў прасторных халах Дома Масквы адкрылася выстаўка "Імгненні вечнасці". Творы італьянца з'яўляюцца жывапіснымі версіямі фотаздымкаў беларускі Алены Адамчык. Іх адзіная тэма — адпрыродная прыгажосць нашых суайчынніц.

У Італіі многія лічаць беларускіх дзяўчат ці не найпрыгажэйшымі ў свеце. Эмануэле Вентані меў магчымасць у гэтым пераканацца на ўласныя вочы: за апошнія гады ён двойчы пабываў у Мінску — з нагоды ўдзелу ў выстаўках галерэі Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

Але ж у стварэнні партрэтнай серыі беларускіх прыгажунь Вентані усё адно не абышоўся без па-спраўды гэтага года, мастака

Гламур у стылістыцы Рэнесанса...

... І з чаротавым пухам з Нарачы

натхнілі не самі прыгажуні, а іх фота, зробленыя Аленай Адамчык.

Мастак прапанаваў фатаграфу сумесны праект. Першая яго частка — уласна фатаграфічная — адбылася на Беларусі. Пад час кастынгу, праведзенага Нацыянальнай школай прыгажосці, былі адобраны пяць мадэляў. Потым іх чакалі напружаныя творчыя будні працягласцю ў некалькі месяцаў.

— Мы жылі, як птушкі: мерзлі на шашы, ляцелі скрозь завею на Нарач, збіралі чаротавы пух на балочце, харчаваліся ў невялічкіх прыдарожнай пяркарні, лазалі па дрэвах, сядзелі на плоце... — не без прыемнасці згадвае "рабочыя моманты" Алена Адамчык.

Зробленыя такім гераічным спосабам здымкі Вентані ўзяў з са-

бою на радзіму. Ён зачыніўся ў сваёй майстэрні ў горадзе Перуджа і на працягу лічаных месяцаў стварыў каля 30 твораў папраўдзе манументальных памераў (гл. фота). Іх тэхніка даволі адметная: мастак працуе не з палатном, а з дрэвам, выкарыстоўваючы метадыку, бліжкую для яго папярэднікаў часоў Рэнесанса.

Вынікі праекта сёння можа ўбачыць кожны ахвотны мінчанін, а неўзабаве такая магчымасць з'явіцца і ў наведвальнікаў гомельскага палаца Паскевічаў-Румянцавых.

Італьянскі мастак у рамках дадзенай серыі дэманструе стычнасць сваёй манеры. Перасоўваючыся ад карціны да карціны, глядач не бачыць ніякага

На выстаўцы Эмануэле Вентані (у цэнтры) у Мінску.

прыкметнага воку развіцця думкі аўтара. Пра фотаздымкі ж гэтага не скажаш. Алена Адамчык заўсёды знаходзіцца ў творчым пошуку — пошуку новага ракурсу, кантэксту, сюжэта. Яна спрабуе трапіць у іншае, нязвыклае вымярэнне — гламуру, парушыць стэрэатыпы жанру. Часам яе эстэцыя экзерсісы падаюцца вычварнымі, злёгка эпатажнымі. А часам ты проста цешышся разам з аўтаркай удаламу кадру.

Не дзіва, што вернісаж быў вельмі падобны да свецкага рауту — базаве шыкоўнага, амаль палацавага, інтэр'еры Дома Масквы ідэальна спрыялі такой атмасферы. Вольную ад VIP-персон і журналістаў прастору аздаблялі дзяўчаты мадэльнай знешнасці. Фонам гучала прыемная вуху класічная музыка.

Яксыны ўзоры гламуру — гэта імгненні, не толькі зафіксаваныя, але, зазвычай, адуманыя створаныя. А вось што да вечнасці...

І.С.

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.

- Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
- Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
- Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
- Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
- Выстаўка "Слуцкія паясы".
- Выстаўка "3 першыя калекцыі Дзяржаўнай карціннай галерэі БССР".
- Выстаўка "Сімфонія фарбаў".
- "Дзмітрый Малаткоў. Маэстра эстампа".
- Выстаўка адной карціны: "Паля працоўны" П.Якулава.

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея РБ:

**МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."**

г. Мінск,
вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 227 87 96.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка "Евангельскія і біблейскія сюжеты ў італьянскай гравюры XVIII ст."

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір,
Карэліцкі р-н,
Гродзенская
вобл.
Тэл.: (8-01596) 2 30 35.

- Фотадакументальная выстаўка "Патрыятычнае служэнне Праваслаўнай Царквы".

**МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы**

Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.

- Выстаўка "3 глыбін у будучыню".

**МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ**

г. Магілёў,
вул. Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка "Славацкая сімфонія майстроў з Кавачыцы".

МУЗЕІ *
НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1.

г. Мінск,
вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:

- "Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."
- "Старажытная Беларусь".
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
- "3 крыніцы адвечнай прыгажосці".
- "Касцярызнае рамяство Беларусі ад першабытнасці да Сярэднявечча".

Выстаўкі:

- Калекцыя твораў Ю.Пэна са збору Віцебскага абласнога краязнаўчага музея.
- Выстаўка "Ты з"

ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

- Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
- Выстаўка "1 паўтарыўся бацька ў сыне" (да 95-годдзя з дня нараджэння першага дырэктара музея Д.К. Міцкевіча).
- Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа.

**ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ**

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 72 61.

Выстаўкі:

- Выстаўка, прысвечаная

Тэл.: 226 03 98.

Экспазіцыі:

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўкі:
- Праект "Бітва за Беларусь. Верасень 1943 г. — ліпень 1944 г."
- Выстаўка "Все судьбы в единую сплели..." . Ваенная тэма ў творчасці Уладзіміра Высоцкага.
- Выстаўка "Музей і час".
- Акцыя-выстаўка "Былі ў мяне мядзведзі".
- Выстаўка карцін Алега Высоцкага "Сусвет: заслона падываецца..." .

**ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ**

г. Гомель,
пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

■ Выстаўка жывапісу П.Лук'яненкі "Да ружовых аблокаў".

- "Выратаваныя каштоўнасці".
- "Старажытная гісторыя Гомельшчыны".

Экспазіцыі:

- "Культавыя прадметы".
- "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).
- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
- "Чырвоная гасцеўня".
- "ART-елачка" (у рыцарскай зале).
- "Зала ўрачыстых прыёмаў".

Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў Гісторыка-мемарыяльная экспазіцыя "Уладальнікі Гомельскага маёнтка"

**ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ**

г. Гомель,
вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

- Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
- Лакальная экспазіцыя ў санітарным вагоне; у партызанскай зямлянцы.
- "Музы не маўчалі".
- Пастаянная выстаўка ваеннай тэхнікі.
- На тэрыторыі музея працуе пнеуматычны цір.
- У выставачнай зале: выстаўка новых паступленняў з фондаў музея.

ГАЛЕРЭІ *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3.
Тэл./факс: 290 60 10.

- Выстаўка "Калядны фэст".
- Выстаўка мастакоў з Прыволжскай федэральнай акругі Расійскай Федэрацыі.

**МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"**

г. Мінск,
Кастрычніцкая
плошча, 1
(Палац Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.

- Выстаўка "Калядная зорка".

ГАЛЕРЭЯ ТЫЗЕНГАУЗА

г. Гродна,
пл. Тызенгауза, 4.
Тэл./факс: (8-0152) 72 27 57.

- Выстаўка беларускіх мастакоў.

**КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ
Г.ВАШЧАНКІ**

г. Гомель,
вул. Карповіча, 4.
Тэл.: (8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыя:

- "Гаўрыла Харьганавіч Вашчанка".
- Выстаўка: "Сучасныя беларускія мастакі".

Выдаецца з кастрычніка 1991 года Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637 Галоўны рэдактар — Людміла КРУШЫНСКАЯ

Рэдакцыйная калегія: Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Уладзімір ГІЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Уладзімір ЗАМЯТАЛІН, Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл КАЗІНЕЦ, Віктар КУРАШ, Аляксандр РАШЧУПКІН, Барыс СВЯТЛОЎ, Рычард СМОЛЬСКІ, Святалана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя: Сяргей ТРАФІЛАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), Пётр ОВАД (адказны сакратар).

Рэдактары аддзелаў: Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧА, Таццяна КОМАНОВА, Барыс КРЭПАК, Яўген РАГІН, Ілля СВІРЫН, Антон СІДАРЭНКА.

Спецкарэспандэнты: Дар'я АМЯЛЬКОВІЧА, Алена САБАЛЕЎСКАЯ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.

Загадчык аддзела фоталіюстрацый — Юрый ІВАНОЎ Карэктар — Інга ЗЕЛЬГІС Мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД

Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Тэлефон: (017) 289-34-66 (прыёмная) (017) 286-07-97, (017) 334-57-23 Тэлефон/факс: (017) 334-57-35 Рэкламны аддзел: тэл. (017) 334-57-41 www.kimpress.by E-MAIL: kultura@tut.by

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва" Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №02330/0494414 ад 17 красавіка 2009 г.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Тэл. (017) 289-34-66. Бухгалтэрыя: тэл. (017) 334-57-35 Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца. Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выданы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца работы, зваротны адрас. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы.

© "Культура", 2009. Індэкс 63875 Наклад 8446 Падпісана ў свет 23.12.2009 у 18.30 Замова 6981 РУП "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009. Пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

УВАГА!

Паважаныя чытачы!

ІДЗЕ ПАДПІСКА

на газету "Культура" Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 63875, ведамасная падпіска — 638752;

на часопіс "Мастацтва" Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 74958, ведамасная падпіска — 749582.

НА ЛЮТЫ І НАСТУПНЫЯ МЕСЯЦЫ 2010 ГОДА!

Заходняй, я з Усходняй нашай Беларусі".

- Фотавыстаўка "Помнікі Тарасу Шаўчэнку на радзіме і ў замежжы".

Дом-музей І з'езда РСДРП г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

- Пастаянная экспазіцыя "Гісторыя І з'езда РСДРП".
- Выстаўка "У аб'ектыве — случчана".

**ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-
МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ**

85-годдзю А.Савіцкага, "Дарогамі жыцця".

- "Спадарожнікі дзяцінства".
- Выстаўка, прысвечаная 85-годдзю В.Быкава.
- Выстаўка "Фарбы роднай зямлі".
- Выстаўка "Гарадскія фантазіі".

**БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ**

г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.

Цэнтральная частка палаца Румянцавых і Паскевічаў

Выстаўкі:

- Юбілейная выстаўка "Скарбы гомельскага палаца".
- "Гістарычны касцюм XVI — XIX стст."
- "Паштовы дэліжанс" — сумесны праект з РУП "Белпошта".
- Выстаўка скульптара Д.Папова "Паўднёвы вечер".

Румянцавы і Паскевічы".

- "Гістарычная кніга XVIII — XX стст."
- "На скрыжаванні гандлёвых шляхоў".

Паўночнае крыло палаца

Выстаўкі:

- "Ад чыстага вытоку" (выстаўка Пятра Шалюты).
- "Свет звяроў Гомельшчыны".
- Працуе куток жывых экзатычных рэптылій.
- Зімовы сад
- Свет субтрапічных раслін і жывёл.

ТЭАТРЫ *

Тэл./факс: 334 11 56.

- 26 — "Іяланта" П.Чайкоўскага.
- 27 — "Яўгеній Анегін" П.Чайкоўскага.
- 29 — "Трое парасят" С.Кібірава.

**РЭСПУБЛІКАНСКІ
ТЭАТР
БЕЛАРУСКАЙ
ДРАМАТУРГІІ**

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44,
Тэл./факс: 334 60 08.

- 26, 30 — "Гісторыя двух сабак"

Я.Конева.

- 27 — "Чайка" А.Чэхава.
- 29 — "Прыгоды маленькай ведзьмы" А.Бычкова.

**БЕЛАРУСКІ
ТЭАТР**

"ЛЯЛЬКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

- 26 — 30 — "Навагодняе падарожжа", "Вакол свету з Дзедам Марозам".